

Prima Serbare a Românilor de Pretutindeni

Putna, 1871

Această lucrare este tipărită cu sprijinul Consiliului Județean Suceava, în cadrul Acordului de asociere între Județul Suceava, prin Consiliul Județean Suceava, Muzeul Național al Bucovinei, Centrul Cultural „Bucovina”, Biblioteca Bucovinei „I.G. Sbiera”, Comuna Putna, prin Consiliul local al Comunei Putna, și Mănăstirea Putna din cadrul Arhiepiscopiei Sucevei și Rădăuților, pentru organizarea și desfășurarea activităților de aniversare a 150 de ani de la Serbarea de la Putna.

Textele sunt alcătuite și selectate de protos. Dosoftei Dijmărescu, folosind ca bibliografie o serie de cărți și articole: Anghel Popa, „Serbările naționale de la Putna” (Editura Fundației Culturale „Alexandru Bogza”, Câmpulung Moldovenesc, 2004); monah Alexie Cojocaru, „Serbarea de la Putna, 1871. Publicistică, documente, amintiri” (2021), protos. Ieremia Berbec, *Congresul*

România Jună. 140, în „Cuvinte către tineri” (nr. V, 2012), „Pe urmele strămoșului cuminte” (2005), „Sfânta Mănăstire Putna” (2016) – apărute la editura Mitropolit Iacov Putneanul a Centrului de Cercetare și Documentare „Ștefan cel Mare” al Mănăstirii Putna; Lidia Bodea, *Lección de istorie: Putna 1871 – Putna 1996*, în „Profesorul nostru, D. Irimia” (Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, Iași, 2018).

În afara creditelor menționate explicit și a fotografiilor istorice, celelalte fotografii sunt realizate de ierod. Timotei Tiron ori sunt din arhiva Mănăstirii Putna.

Layout: Andrei Tache și Alexandra Mihailciuc

Prelucrare imagini: monah Iachint Sabău, monah Mardarie Marinciu

---

ISBN 978-606-8962-19-1

Descrierea CIP este disponibilă pe site-ul Bibliotecii Naționale a României

© Centrul de Cercetare și Documentare „Ștefan cel Mare”, 2021

Prima Serbare a Românilor de Pretutindeni

Putna, 1871

Editura Mitropolit Iacov Putneanul
2021

Binecuvântare

† DANIEL

Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române

Binecuvântăm și felicităm Mănăstirea Putna pentru inițiativa de a realiza un *Album Aniversar*, în care sunt prezentate ilustrativ evenimentele de la *Prima serbare a Românilor de Pretutindeni* și de la *Primul Congres al Studenților Români*, care au avut loc la hramul Mănăstirii Putna, în urmă cu 150 de ani, în luna august 1871.

Deja, în Pastorală Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române citită la Duminica Ortodoxiei din anul acesta, 2021, proclamat de Sfântul Sinod *Anul omagial al pastorației românilor din afara României și Anul comemorativ al celor adormiți în Domnul; valoarea liturgică și culturală a cimitirelor*, a fost reamintit acest eveniment cultural, patriotic și misionar care a avut loc în anul 1871 la Mănăstirea Putna, ctitorie a Sfântului Voievod Ștefan cel Mare. Serbarea de la Putna a fost inițiată de poetul Mihai Eminescu și scriitorul Ioan Slavici și a fost pregătită de mai multe personalități intelectuale românești. Oratorul principal al serbării a fost tânărul Alexandru D. Xenopol (24 de ani).

Pastorala Sfântului Sinod din Duminica Ortodoxiei subliniază următoarele: „Împlinirea unui secol și jumătate de la evenimentul din anul 1871 va fi marcată în acest an, 2021, în apropierea mormântului Sfântului Voievod Ștefan cel Mare, în ziua de 15 august, la sărbătoarea Adormirii Maicii Domnului, în scopul afirmării și consolidării unității românilor din țară și din afara granițelor și pentru întărirea legăturilor frățești, a comuniunii de iubire și a împreună-lucrării spre binele comun al poporului român.

Totodată, în vederea cultivării recunoștinței și a iubirii față de cei trecuți la Domnul, este datoria morală a fiecărui creștin ortodox de a pomeni la rugăciunea particulară, la Sfânta Liturghie și la celelalte sfinte slujbe pe cei care nu mai sunt printre noi, de a le cinsti memoria și de a ne aduce aminte de faptele lor bune, precum și de a îngriji și înfrumuseța mormintele lor, dar și monumentele eroilor români”¹.

În contextul aniversar și comemorativ al anului 2021, cinstim memoria celor care au organizat sau au participat la *Prima serbare a Românilor de Pretutindeni* și la *Primul Congres al Studenților Români* de la Mănăstirea Putna, în luna august 1871.

Comemorarea împlinirii a 150 de ani de la *Marea Serbare de la Putna din 1871* este aducătoare de speranță și de bucurie. În anul 1871, tinerii studenți și intelectualii patrioți români, chemați de Eminescu, Slavici și Xenopol, s-au adunat la Mănăstirea Putna să se inspire din credința puternică și din iubirea de neam ale slăvitului Domnitor al Moldovei Ștefan cel Mare, cu scopul

---

¹ *Pastorala Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române la Duminica Ortodoxiei din anul 2021*, p. 4–5.

unirii românilor într-o singură patrie, ideal care se va realiza în anul 1918. Și astăzi, conștiința românească vie simte nevoia să ceară înțelepciune și ajutor Maicii Domnului, Sfântului Voievod Ștefan cel Mare și tuturor sfinților pentru păstrarea credinței, culturii și comuniunii fraterne românești. În acest sens, ne bucurăm când tinerii Bisericii noastre, în pofida crizelor multiple pe care le traversează societatea umană tot mai secularizată, intensifică viața lor duhovnicească prin mărturie și misiune creștină, prin comunicare și cooperare, cu fidelitate și dragoste față de valorile sfinte ale credinței și ale culturii neamului românesc.

Binecuvântăm pe toți ostenitorii care au contribuit la realizarea acestui *Album Aniversar* și pe toți cititorii lui, precum și pe toți cei care în mod consecvent susțin evenimentele spirituale, misionare și culturale care se desfășoară la Mănăstirea *Putna*.

Ne rugăm Preasfintei Treimi, Maicii Domnului și tuturor sfinților să le dăruiască tuturor sănătate și mântuire, pace și bucurie, întru mulți și binecuvântați ani!

Cu multă prețuire și părintească binecuvântare,

† DANIEL

Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române

Prinos de recunoștință

Ioan Aurel Pop

Președintele Academiei Române

Evenimentele de la Putna, din urmă cu 150 de ani, găseau poporul român – cel mai numeros popor din sud-estul Europei – risipit în mai multe țări. Din fericire, nucleul său (dar nu și cea mai mare parte a sa) era concentrat, din anul 1859, în România, formată, pe-atunci, doar din Oltenia, Muntenia, Moldova dintre Carpați și Prut și Bugeac (trei județe din sudul Basarabiei). Cea mai mare parte a pământului nostru și a poporului român se afla sub stăpânirea imperiilor vecine (Dobrogea sub otomani, Transilvania, Banatul, Crișana, Maramureșul, Bucovina și alte ținuturi sub austro-ungari, pe lângă românii răspândiți prin Balcani).

Tinerii români care studiau la universitățile din Occident, din România și din teritoriile românești înstrăinate s-au gândit atunci ca, prin cinstirea memoriei celui mai important domn pe care l-au avut românii în Evul Mediu, **Ștefan cel Mare**, să stimuleze efortul fundamental al libertății și **unității naționale a tuturor românilor**. Este important de știut că cele mai avansate idei ale elitelor politice și intelectuale europene din a doua jumătate a secolului

al XIX-lea erau acelea care susțineau emanciparea națională a popoarelor. Progresiștii epocii, aceia care gândeau la viitorul popoarelor europene, prevesteau și luptau pentru prăbușirea imperiilor multinaționale și pentru formarea statelor naționale. Imperiile care urmau să cadă după 1871 erau cel Otoman, cel Austro-Ungar, cel Rusesc și chiar proaspăt renăscutul Imperiu German. Pentru popoarele care erau, în întregime sau în parte, captive în aceste formațiuni politice anacronice, se preconiza crearea sau întregirea statelor lor naționale. Statul național era văzut atunci ca principala instituție de organizare, de protejare, de asigurare a bunei funcționări a națiunilor. Se spunea, metaforic, că fiecare popor devenit națiune avea nevoie de o **casă** a sa, iar această casă se cuvenea să fie **statul național**, după exemplele pe care le dăduseră, încă de la finele Evului Mediu, primele națiuni formate în Apusul Europei. Prin urmare, tinerii români care au organizat **Serbarea de la Putna din 1871** s-au înscris în această mișcare generală europeană de emancipare a națiunilor, adaptând o idee generală la particularitățile românilor.

Autoritățile României de atunci erau obligate – în ciuda idealurilor naționale pe care le împărtășeau, și ele, în majoritate – să fie mult mai precaute, să se exprime adesea indirect, să uzeze formule diplomatice consacrate, pe când **tinerii, studenții, intelectualii** erau mult mai liberi în atitudinile lor. Guvernanții României puneau atunci pe prim plan obținerea independenței absolute a statului față de Imperiul Otoman și ridicarea rangului

internațional al țării noastre de la nivelul de principat la acela de regat. Se considera oficial că, abia după recunoașterea independenței complete, se putea revigora idealul național, se putea însufleți mișcarea de eliberare națională a românilor cuprinși în imperiile vecine. În viziunea oficialilor români, lupta provinciilor istorice pentru unirea cu România ar fi fost stimulată în mod decisiv de independență, pentru ca acei români asupriți să poată tinde spre unirea cu o țară liberă și egală cu celelalte țări europene. Tinerii, însă, nu erau constrânși în zborul gândului lor, ei puteau arde etape și puteau visa la **unirea cea mare** înainte de câștigarea independenței României. Totuși, anumite măsuri de prevedere erau absolut necesare și pentru ei, la 1871, pentru a nu risca să compromită totul.

Mănăstirea Putna era situată în Țara de Sus a Moldovei, devenită după 1775 Bucovina și ajunsă parte integrantă a domeniilor Habsburgilor. Imperiul Habsburgic se transformase, din 1867, într-o „monarhie cu două capete”, în care majoritatea dominantă, dătătoare de nume pentru imperiul bicefal, adică austriei și maghiarii, reprezenta o minoritate, în sensul că „minoritățile” (cehii, slovacii, românii, croații, rutenii, polonezii, sârbii etc.) alcătuiau peste jumătate din întreaga populație. Această evidentă disproporție presupunea o vigoare ieșită din comun din partea autorităților statului, fapt care a condus la instaurarea unui regim aproape polițienesc, în care libertățile publice și naționale erau crunt îngredite. De aceea, organizatorii români ai evenimentelor de la Putna, din august 1871, au fost obligați, ca să poată ține

ceremoniile (și așa amânate cu un an), la multă precauție, la camuflarea caracterului lor național. Aparent, nu era foarte greu, fiindcă totul se petrecea într-un locaș de cult, adică într-un edificiu în care ieșea în prim plan **aspectul religios creștin**. Cu toate acestea, aproape nimeni nu a putut să nu vadă că se strânseseră, la Putna, tineri din toate provinciile românești înstrăinate și din România, că erau prezente, cu discreție, și autorități ale statului român, că se vorbea cu înflăcărare despre **unitatea românească**, despre **limba română**, despre asuprirea imperiale și libertăți îngrădite, despre **idealuri de viitor privind edificiul național românesc unitar**. Mihail Kogălniceanu era cea mai înaltă autoritate a statului român (deputat, fost prim-ministru și fost și viitor ministru), el reprezentând, la Putna, și **Academia Română** (al cărei membru fusese ales în 1868 și pe care urma să-o prezideze în viitor). **Mihail Kogălniceanu** devenise deja un fel de **învățător al națiunii și părinte al patriei**, după ce se afirmase drept conducător al Revoluției de la 1848–1849 și animator al marilor reforme (făcute „fără pripeală”) prin care s-a creat România modernă. Dar marele lui merit în unitatea națională se văzuse încă din 1843 (avea, atunci, 26 de ani), când le spusese studenților de la Academia Mihăileană din Iași, la deschiderea cursului de istorie națională, că **patria este pentru el toată acea întindere de loc pe care se vorbea românește**. Concepția aceasta a fost cultivată apoi și de Academia Română, care a primit între cei dintâi ai săi membri, la 1866, intelectuali din toate provinciile românești (Transilvania, Basarabia, Bucovina, Banat, Maramureș, Crișana) și dintre românii de la sud de Dunăre.

La 20 iunie 1871, Comitetul de organizare al Serbării de la Putna, întrunit la Viena, a inițiat un concurs pentru cel mai bun discurs festiv care ar fi urmat să se rostească de către un student, la mormântul marelui voievod, cu prilejul ceremoniilor. Discursul trebuia să îndeplinească mai multe condiții: să nu fie prea lung, să fie scris într-un limbaj accesibil, să se refere în special la „rolul istoric național al lui Ștefan cel Mare” și „să nu facă aluziuni intenționate la împrejurările politice de azi”. O comisie formată din Vasile Alecsandri, Titu Maiorescu, Iacob Negruzzi și Vasile Pogor urma să decidă câștigătorul. Acesta s-a dovedit a fi Alexandru D. Xenopol (în vârstă de 24 de ani, pe atunci student la Berlin ca bursier al Societății „Junimea” din Iași, viitor membru al Academiei Române). La 25 iulie, Xenopol îi scria lui Ioan Slavici că este de acord cu tipărirea discursului său festiv în broșură și că ar dori ca suma realizată din vânzarea acesteia să se adauge „la fondul pe care avem de gând a-l aduna pentru facerea unui monument lui Ștefan cel Mare”.

Serbarea, animată de **tinerimea română în frunte cu Mihai Eminescu și Ioan Slavici**, a cuprins cinstirea marelui voievod, slujbe religioase cu prilejul mării sărbători a Adormirii Maicii Domnului – hramul bisericii Mănăstirii Putna –, primul congres al studenților români de pretutindeni, discursuri înflăcărâte, evocări istorice și proiecte pentru viitor. Tinerii nu mai aveau răbdare și puneau făurirea edificiului politic unitar național pe prim plan. Sfințirea Mănăstirii Putna la 1469, așezarea acolo, în 1504, pentru somnul de veci, a voievodului ctitor, calitatea de gropniță domnească a locului,

calitatea sa de simbol românesc, plasarea ei în provincia răpită la 1775, punte de legătură între Maramureșul (Transilvania) de sub Habsburgi și Basarabia de sub țarii ruși, toate acestea la un loc și altele erau destule motive pentru **trăiri istorice românești unice. Adunarea tinerilor în jurul mormântului lui Ștefan cel Mare privea mai mult spre viitor decât spre trecut.** Domnul de la Suceava avusese stăpâniri multe în Transilvania, unde fondase o episcopie ortodoxă (la câțiva pași de Cluj) și unde se încuscrise cu voievodul local, descins din familia maramureșeană a Drăgoșeștilor. În înțelegere cu Maximilian I de Habsburg (din 1486, „rege al romanilor”), Ștefan cel Mare a organizat, conform unui raport din 1498, o conspirație pentru răsturnarea Jagiellonilor ungar și polon, în urma căreia voievodul Moldovei urma să conducă și Transilvania (în acord cu anumite planuri mai vechi). De asemenea, în cronicile muntene, Ștefan cel Mare apare cu o domnie de 17 ani în Țara Românească, unde a fost perceput astfel, chiar dacă a condus prin interpuși. Supranumit, în anumite surse externe, „rege al Daciei” și dăruit uneori cu titlul de „țar” sau „împărat”, domnul Moldovei le apărea tinerilor din secolul al XIX-lea drept un perfect simbol al unității românești, care trebuia acum consfințită în forme moderne. Ștefan cel Mare și Sfânt – pe care l-a plâns țara ca pe un părinte, cum spune Grigore Ureche – era chemat acum să lase „arhimandritului toată grija schitului” și să se înalțe la rangul de simbol național unificator.

Toate acestea arată cât de **importantă** a fost **Serbarea de la Putna din 1871** pentru construirea **României întregite**. Evenimentele putnene de

atunci se înscriu, în intervalul dintre 1848 și 1918, într-un șir de manifestări naționale din care nu lipsesc fondarea asociațiilor pentru limbă și cultură română, „Pronunciamentul de la Blaj” (1868), crearea partidelor naționale românești, „Memorandul românilor din Transilvania, Banat și Ungaria către Majestatea Sa Imperială și Regală Apostolică Francisc Iosif I” (1892). Serbarea de la Putna a revigorat energiile românești menite să conducă spre Marea Unire și a arătat rolul pe care tinerii studiosi aveau să-l joace în acest proces. Astăzi, la 150 de ani de atunci, nu putem decât să ne înclinăm în fața memoriei acelor **făurari de țară**, să încercăm să le înțelegem efortul și să le urmăm exemplul. Într-o societate secularizată, dezorientată și tarată de „corectitudinea politică”, în care toate marile valori ale omenirii sunt puse sub semnul întrebării, este bine să ne regăsim echilibrul în valorile și virtuțile noastre verificate de istorie. **Viața noastră ca oameni este credința noastră, iar viața noastră ca români este națiunea noastră**, care, chiar dacă este risipită în patru vânturi, mai are încă **marele liant al limbii române** prețuite de cărturarii de la Putna, de Vasile Alecsandri, de Mihai Eminescu, de Ioan Slavici și de toți marii noștri scriitori.

Pentru mulți români de astăzi, ca și pentru mulți români din 1871, **patria este limba română**. Patria numită România trebuie, însă, cinstită și azi, ca și la 1871, și întregită așa cum visau tinerii de acum 150 de ani. **Dacă ne vom prețui țara, limba, națiunea și celelalte mărci identitare, atunci ne vor prețui și alții într-o Europă care, spre a fi unită, nu poate fi altceva**

decât un concert al națiunilor libere și egale. Numai astfel ne vom redobândi și fortifica **demnitatea de români**, pe care au arătat-o participanții la Serbarea de la Putna din 1871.

Efortul inimoșilor editori de astăzi, care au scos la lumină acest **Album** cu mărturii istorice de epocă, ne învie icoana acelor vremi de care „se-nvredniciră cronicarii și rapsozii”. Cu documente și imagini de acest fel se poate reconstitui fresca unei lumi entuziaste și laborioase, care, departe de a se lăsa zdrobită, s-a ridicat mereu întru gloria neamului românesc, demonstrând calea de urmat pentru ca noi locului să ne ținem.

„Carte frumoasă, cinste cui te-a scris!”

Continuitatea unui ideal

Drumul Unirii românilor nu a început în 1600, prin unirea lui Mihai Viteazul. Nici în 1859, la unirea dintre Moldova și Țara Românească. Acest drum nu s-a sfârșit în 1918, la Marea Unire. Drumul Unirii românilor începe în gândul lui Dumnezeu, Care a rânduit să existe acest popor. El trece prin sufletul fiecărui român și îl cheamă să meargă pe el. Drumul Unirii românilor se va încheia când toate neamurile vor fi înaintea lui Dumnezeu și își vor arăta rostul existenței lor. Atunci se va vedea ce a rodit unitatea românilor.

Un pas important pe acest drum s-a făcut în 1871, la Mănăstirea Putna. De hramul mănăstirii, Adormirea Maicii Domnului, a avut loc Prima Serbare a Românilor de Pretutindeni, organizată de studenți. Serbarea „a fost cuprinsă în sufletul poporului românesc”, spunea Eminescu, „și s-a realizat pentru c-a trebuit să se realizeze”. Vor trece aproape 50 de ani și Marea Unire va veni, pentru că, la fel ca Prima Serbare a Românilor de Pretutindeni, Marea Unire a existat în gândul lui Dumnezeu și de aici s-a sădit în sufletul românilor. Să îi cinstim pe cei de atunci și să facem și noi, astăzi, ceea ce ar fi făcut ei, astăzi!

Editorii

Serbarea de la Putna

Continuitatea unui ideal

Un popor în cinci țări – românii în preajma anului 1871. În 1859 reușiseră unirea dintre Țara Românească – fără Dobrogea – și Moldova – fără Basarabia și Bucovina. Pe lângă țara lor, românii din provinciile istorice erau sub alte patru stăpâniri diferite: Dobrogea era în Imperiul Otoman, Transilvania, Banatul, Crișana și Maramureșul se aflau în partea ungară a Imperiului Austro-Ungar, numită oficial Transleithania, iar Bucovina în partea austriacă a Imperiului, numită oficial Cisleithania, în timp ce Basarabia se afla în Imperiul Rus. După reușita din 1859, elita politică de la București era concentrată pe obținerea independenței față de Imperiul Otoman – va fi dobândită în 1877–1878 –, iar continuarea unirii politice a provinciilor românești nu era în prim-planul eforturilor de stat. Serbarea de la Putna din 1871 a adus unitatea în preocuparea tinerei generații.

O mică Românie Mare între studenții de la Viena

La Universitatea din Viena studiau români din diferite provincii românești. Inițial, ei au înființat două asociații, Societatea literară-științifică a românilor din Viena și Societatea literară-socială „România”, în care înscrierea nu ținea

Tablou cronologic

1918

Marea Unire

1877–1878

Războiul de Independență
față de Imperiul Otoman

1871

Serbarea de la Putna

1859

Unirea de bază

1848

Revoluția de la 1848

1821

Revoluția lui
Tudor Vladimirescu

1812

Răpirea Basarabiei

1774–1775

Răpirea Bucovinei

■ România în 1871

■ Provinciile care s-au alipit în 1918

cont de criteriul geografic de proveniență, ci mai degrabă de modul de luptă pentru identitatea națională: pasivism, respectiv activism. Mihai Eminescu, Ioan Slavici și alții au militat pentru unificarea celor două societăți.

În toamna anului 1869, în urma unei conferințe despre Ștefan cel Mare a botoșăneanului Constantin Aroneanu, student la medicină, s-a reluat ideea, mai veche, a organizării unei serbări la care să participe români de pretutindeni. Cele două asociații au hotărât să se unească și să organizeze împreună serbarea. Primul pas a fost convocarea unei Adunări generale a studenților români din Viena, care a ales un Comitet provizoriu ce urma să se ocupe de inițierea demersurilor necesare organizării Serbării.

Cui a aparținut ideea serbării?

Pentru serbare, trebuia aniversat un eveniment din istoria poporului român care să aibă o asemenea rezonanță, încât să polarizeze în jurul său întreaga națiune. Evenimentul era la îndemână: împlinirea, în anul 1870, a 400 de ani de la sfințirea Mănăstirii Putna (în sec. XXI, cercetări minuțioase au stabilit că sfințirea mănăstirii a avut loc în 1469). S-a stabilit ca serbarea să aibă loc în data de 15 august, de Adormirea Maicii Domnului, hramul mănăstirii.

Nu se știe cu exactitate cine este cel care a propus ziua și locul Serbării. Teodor V. Ștefanelli spune că ideea a pornit de la Mihai Eminescu: „Eminescu mi-a spus singur că el a «clocit» această idee și când l-am întrebat de ce tace și nu o spune ca să o știe toți, nu numai cunoscuții săi cei mai de aproape,

Mănăstirea Putna, 1851

Camera mormintelor și iconostasul, Mănăstirea Putna, 1851

mi-a răspuns că nu ar fi recomandabil să știe guvernul austriac că românii din România, adică supuși străini, au propus aranjarea acestei serbări, dar el, Eminescu, a sugerat ideea în mai multe părți, așa că nu se mai știe de la cine anume vine”. Este cert că Eminescu a fost cel care a insistat ca, odată cu Serbarea, să aibă loc și un congres al studenților români din toate centrele universitare unde aceștia studiau.

Întâiul Apel

În 25 decembrie 1869, de sărbătoarea Nașterii Domnului, Comitetul provizoriu a trimis un Apel și un Proiect de program al serbării către studenții români din Paris, Berlin, Viena, Torino, Pesta, București, Iași, Sibiu, Oradea, Cluj, Cernăuți, Blaj și Arad. Apelul și proiectul de program au fost foarte bine primite atât de studenți, cât și de publicul larg.

În universitățile destinate ale Apelului s-au înființat Comitete locale care urmau să gestioneze implicarea studenților de acolo în Serbarea de la Putna, iar la Viena s-a ales Comitetul central de organizare a Serbării.

Unitatea spirituală prin care să ne determinăm viitorul

În 4 martie 1870, într-o adresă către studenții din Blaj, semnată de Emanuel Logotethy, ca președinte, și de Mihai Eminescu, ca secretar, în care transpar stilul și gândirea lui Eminescu, este explicată ținta Serbării. Acest text

Portretul lui Ștefan cel Mare, sec. XIX

programatic al lui Eminescu începe arătând că Serbarea este religioasă, dar va fi și patriotică, pentru că istoria românilor este istoria apărării credinței: „Dar acea serbare, deși va avea caracter religios, prin omogenitatea de naționalitate și limbă a acelor care vor serba-o, și prin împrejurarea că se va ține lângă mormântul lui Ștefan cel Mare, nimeni nu va putea opri ca ea să aibă și un caracter național”. Ștefan cel Mare este slujitor al lui Hristos și, astfel, slujitor al poporului. Ca urmare, pe aceste temelii se poate adresa, prin Serbare, o chemare către unitatea poporului, astfel încât, prin puterea unității, românii să își decidă viitorul: „Să fim conștienți de situațiunea noastră față cu lumea, de datoriile către ea și către noi înșine. În trecut ni s-a impus o istorie; în viitor, să ne-o facem noi.”

Serbarea va fi o punte zidită între trecut și viitor: „Un pelerinaj de pietate către trecut, un congres al inteligențelor către viitor”.

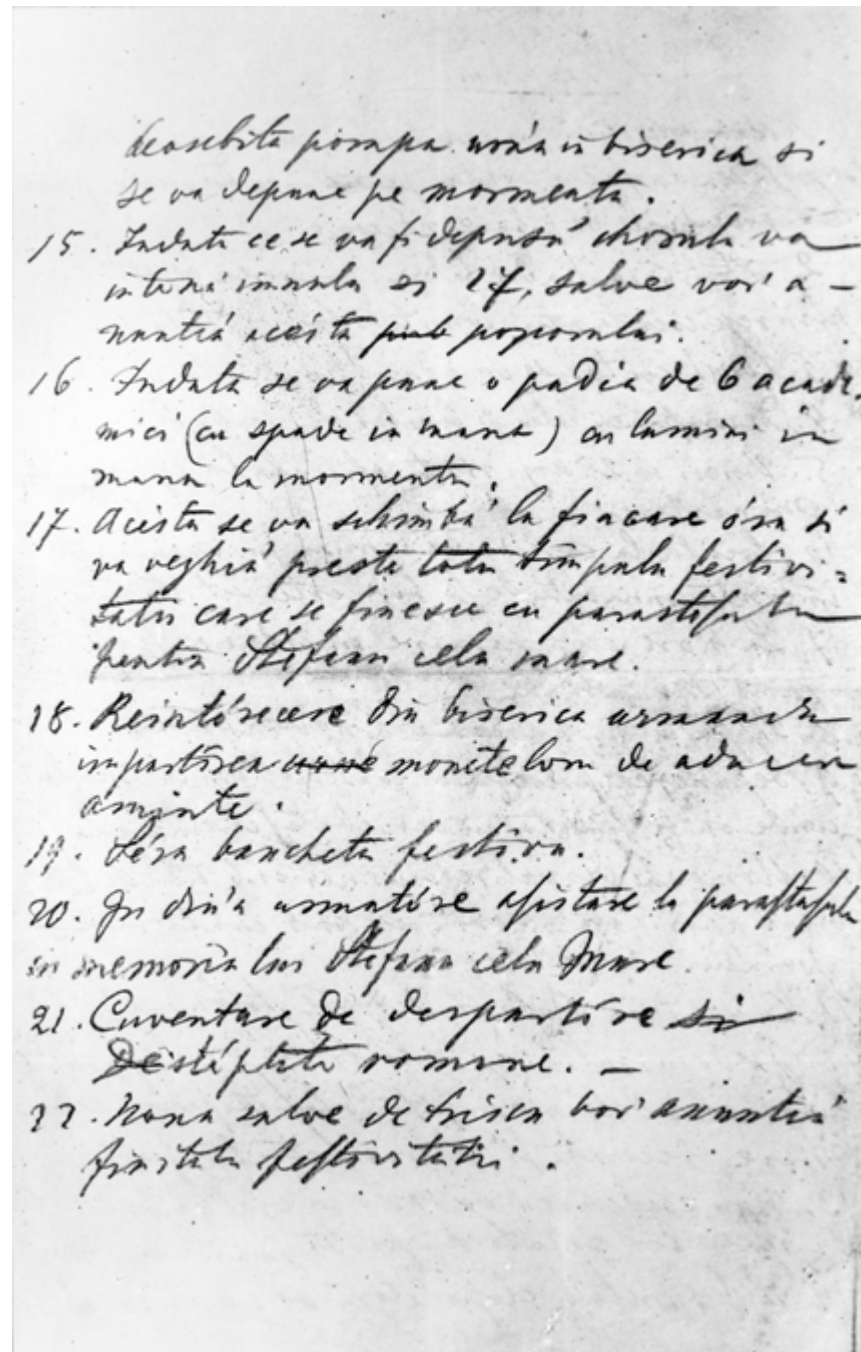
Al doilea Apel

În martie 1870, Comitetul Central a adresat un alt apel important, semnat de Nicolae Teclu, ca președinte, și Mihai Eminescu, în calitate de secretar. Apelul reiterează faptul că este prima dată când se organizează o serbare a tuturor studenților români, la care sunt chemați românii de pretutindeni. Apoi este prezentat Ștefan cel Mare ca model și izvor de putere pentru români, al cărui mormânt este „locul sfânt la care voiesc să alerge fiii «mamei noastre văduvite», ca să depună în numele ei tributul de recunoștință și

Programu.

1. Una delegație a comitatului central are să se înființeze la fața locului pentru încă de vreme pentru cele prezentele de poveră necesare.
2. Stăruirea Haidikfalva: primirea oșpetilor în prin reprezentanții comitatului central.
3. Comitetul central se va aduna în satul Putna.
4. Decorarea casei și localului de serbare.
5. Vineri în 26 Aug. vizita oficială la examinare monastică.
6. Localul la care se va întinde praznicul are să învecineze învecinate de serbare este sat. Putna.
7. La 4 ore seara praznicul în colina, serbarea către Monastire.
8. La poarta monastirii bineventur.
9. Depunerea prezentații consecutivă în localul unde va fi sărbătorit cu describită ceremonie.
10. Urmărirea desvârșirea urinei sub trei deți, apoi citirea scriiturii sub cântecul și chormeni studenților.
11. Cuventare festivă de după tribună.
12. În decursul cuventării se vor aprinde luminaele dela mormântul lui Ștefan cel Mare, decorate și împănate cu festivă.
13. Hon. academica va rosti în voce înaltă direcțiunea gaentei din partea praznicului.
14. Sub sunetala clopotelor se va începe cu

Conceptul Programului Serbării, manuscris de Aurel Mureșianu, decembrie 1869

Conceptul Programului Serbării, manuscris de Aurel Mureșianu,
decembrie 1869

pietate ce de mult îi datorește; la mormântul lui Ștefan, fiii națiunii române își vor pleca genunchii și vor săruta fierbinte țărâna străbună – «de al său curaj, virtute-și vor aduce aminte și ei patriotismul de acolo îl vor învăța» – cum exclamă poetul filoromân [Andrei Mureșanu].

Sprijinul ziarelor

Un rol major în reușita Serbării l-au avut unele ziare românești din țară și din străinătate, care au mediatizat și încurajat Serbarea și au inițiat liste de subscripții pentru a o finanța, publicând numele și sumele tuturor donatorilor. Între toate, au excelat „Curierul de Iași” și „Românul” – din București. Cu ajutorul ziarelor, prin promovarea constantă a apelurilor Comitetului de la Viena, a știrilor despre mersul pregătirilor și prin articole scrise cu multă râvnă de către diferiți redactori, publicul a fost ținut la curent și a sprijinit moral și financiar organizarea Serbării.

Apelul către doamnele române

De la darul inițial, o urnă de argint, organizatorii au dezvoltat ideea darurilor, prin care se acorda și mai multă cinste lui Ștefan cel Mare și se implicau activ mai multe persoane. Au fost solicitate broderii care să învelească urna și care vor fi puse pe mormântul Sfântului Ștefan – de aici termenul de epitaf, cu care au fost numite. Un epitaf a fost realizat de Maria Rosetti și

doamnele din București, altul de către doamnele române din Bucovina; fondurile strânse de Elena Istrati și doamnele din Iași pentru un al treilea epitaf au fost donate Comitetului central pentru a fi folosite la alte necesități.

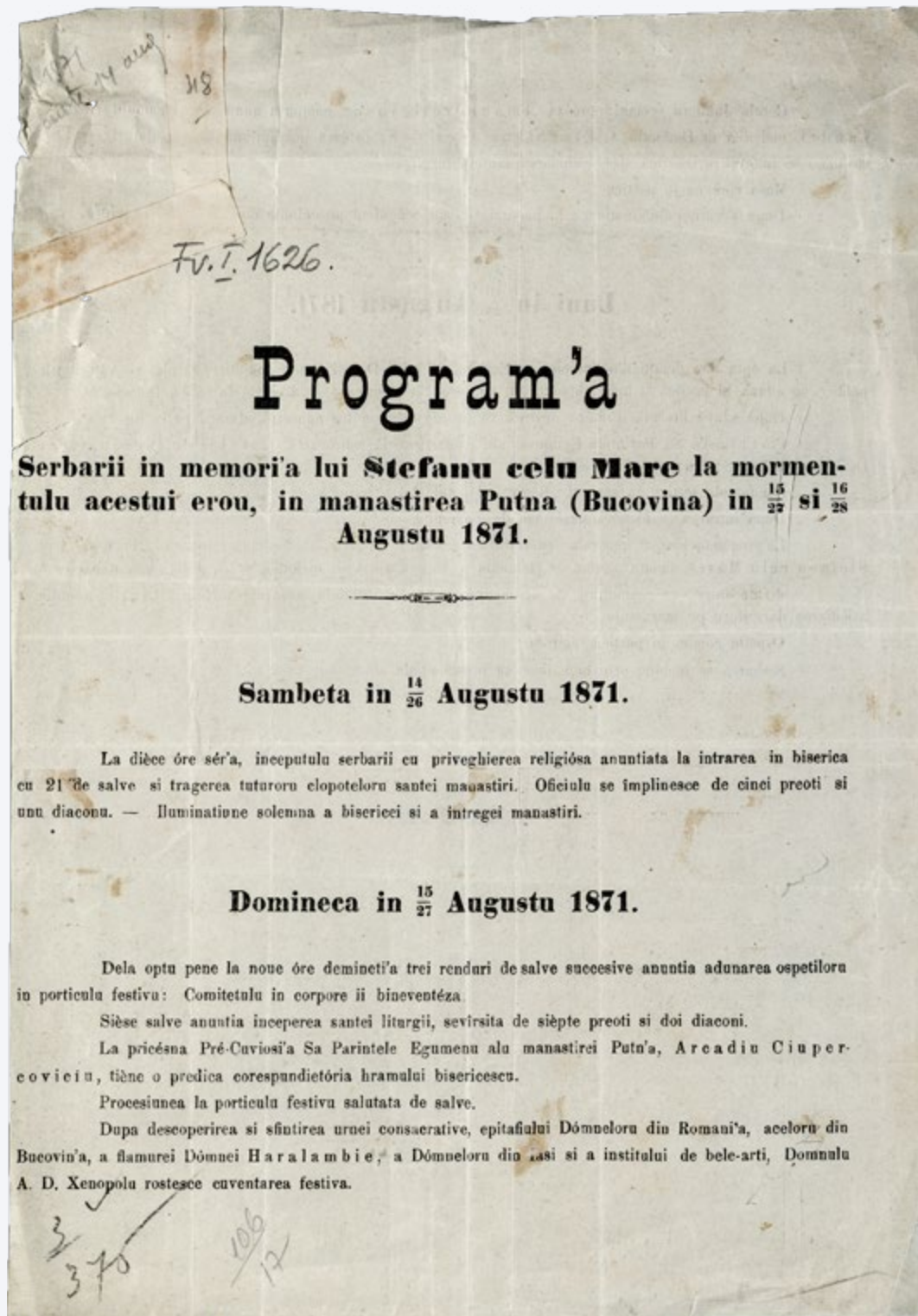
Amânarea Serbării

În luna iulie, au fost trimiși la Viena banii strânși de diferiții organizatori ai subscripțiilor publice. Cu ei s-a achitat urna, iar restul au fost depuși la banca Perlea & Murășianu.

Comitetul central a înființat un Comitet aranjator, format din cinci membri, care, la sfârșitul lunii iulie, a plecat la Cernăuți. Doi membri au mers, la începutul lui august, la Putna, pentru a pregăti, împreună cu starețul mănăstirii, Arcadie Ciupercovici, desfășurarea Serbării. Starețul mănăstirii a acordat tot sprijinul, însă, în 4 august, Comitetul central de la Viena a decis amânarea Serbării cu un an.

Unul din motive a fost falimentul băncii unde erau depuși banii, care a dus la pierderea fondurilor. Motivul principal a fost începerea Războiului franco-prusac, în 19 iulie 1870. Războiul a fost de o mare importanță în epocă, sfârșitul lui, în 28 ianuarie 1871, însemnând unificarea Germaniei, formarea Imperiului German, sfârșitul domniei lui Napoleon al III-lea și al celui de-al Doilea Imperiu Francez și instaurarea celei de-a Treia Republici Franceze. După începerea războiului, atenția Europei era concentrată acolo și Serbarea nu s-ar mai fi putut desfășura în plenitudinea firească.

Foaie volantă cu Programul Serbării, difuzată participanților în 1871, față și verso.
Colecțiile Bibliotecii Naționale a României

Corul Junilor romani intoneza „Imnul religios”, compus anume de Domnul V. Alexandri, melodia de Domnul A. Flechtenmaher. — Se cetesc inscriptiunile de pe daruri. — Procesiunea se întorce în biserică spre încheierea santei liturgii.

Masa comuna în porticu.

Dupa vecernia iluminatiunea manastirei si focu bengalicu pe culmile muntilor din pregiura.

Luni in $\frac{16}{28}$ Augustu 1871.

La opta ore demineta Junimea academica, diferitii Domni Representanti, Clerulu si Autoritatile publice se aduna în porticu si apoi purescu „în corpore” la biserică spre a asista la santea liturgia.

Dupa santea liturgia urmeza iesire'a cu procesiunea pentru aducere'a darurilor în biserică:

Pré-Cuviosia Sa Parintele Egumenu alu manastirei da cetire „Caventului de ingropatiune la morte'a lui Stefanu celu Mare.”

Conductulu festivu în sunetul „Bugii”, clopotulu lui Stefanu Voda.

Dupa intrarea în biserică parastasu de pomenire.

La ingenunchiarea generala cu cetire'a rogatiunii de iertatiune corulu intoneza „Imnul lui Stefanu celu Mare”, facutu anume de Domnul V. Alexandri, melodia de A. Flechtenmaher.

40 de salve, ca reamintire de manastirile zidite de maritul eroi si sunetulu „Bugii” anuntia asiediarea darurilor pe momentu.

Ospetiu comun în porticu (agape).

Serbarea se inchide prin unu discursu presidentialu.

Reluarea pregătirilor

Odată cu venirea toamnei și începutul noului an universitar, s-au reluat pregătirile. La Viena, studenții au analizat problema amânării Serbării; Eminescu a avut un rol important în depășirea temerilor privind lipsa fondurilor.

În 15 septembrie 1870, este publicată motivarea amânării: „Prin războiul de față, la care participă cu spiritul toată lumea civilizată, s-a creat un curent al zilei care înăbușă orice mișcare de un caracter mai pacific. Dacă serbarea se ținea în anul acesta, nu-i rămânea decât alegerea între două consecințe egal de rele. Sau că curentul zilei îi imprima, fără voie, o nuanță politică pe care n-o are și nici intenționează de-a o avea, și astfel am fi dat naștere la zgomote și păreri cu totul neidentice cu scopul și ființa ei, ba poate că, în cazul cel mai rău, realizarea ei ar fi fost oprită prin măsuri guvernamentale. Sau, dacă lumea ar fi priceput-o bine, fiind însă în contradicție cu curentul zilei, nimeni nu s-ar fi interesat de ea și ar fi trecut nebagată în samă și fără de-a lăsa vreo urmă morală”. Apoi, în 7 octombrie 1870, a fost confirmată public noua dată a Serbării: 15 august 1871.

În ianuarie 1871, darurile care se aflau la Viena sunt trimise la Putna.

Amânarea a fost prilejul pentru realizarea unor noi daruri. Astfel, în 14 iunie 1871, se face un apel către tinerele române de a realiza steaguri tricolore pe care să fie marcată dorința de educație și de unitate culturală a românilor, prin înscrierea pe ele a unui text privind rolul culturii.

Abonamentul:

1 lună	2 s.	3 l.
3 luni	7	8
6	12	15
1 an	24	30

Manuscrisurile
publicate se vor
arăd.
MAC

TELEGRAFUL

Anunțuri:

Linia mică	. . . 10 b.
Reclame	. . . 50 .
Fapte diverse	1 lei n.

Scrisorile
nefrancate se vor
refuza
etc

APPARE IN TOTE SERILE.

Ună Numeru 10 Bani în Capitală și în Districte

Redacțiunea și Administrațiunea, Strada Lipscani Nr. 11.

15 AUGUST 1871

SERBARE LA PUTNA

Suntă 367 de ani de când oasimitele aceia, care odinioară umpluse lumea cu faptele sale, zac uitate sub lăpăda unui mormânt. Nenumărate și felurite fură vredele ce au trecut de atunc și pînă azi.

De la Stefan-celu-Mare trece ună vîc și altă gigantă asomenea lui, și la altă căruia nume Dacia trestărie, se ascunde într'un mormânt mic lăsată ună nume mare.

De la Mihail Viteazul trece ună vîc, și mîria țării cade, eroii amorțesc, armele se sfîrșă, brațele se slăbesc și luminoșul sîc altă trecutul se ascunde sub întunecosul nori alt străinismănt.

De la începutul domniei Fanariat trece încă ună vîc și glasul falăcelor mormănte, unită cu disperarea descendenților acelor Romani de altă dată, deșteptă leuț amorțit.

De atunc mai trece o jumătate de vîc și eti că aji strănepoții aceia ai cărui nume sta ascuns în cronice și devenit semie în cântările populari, își aduc aminte de eti, de acela a cărui urmă n'a uitat'o Nistrul, Carpata și Danubiu.

15 August 1871 a sosit. Eti și aceti și care trebu să fi scumpă ori-cît sînt românesc. O așteptăm de mult. O așteptăm cu dorul cerbulă însetată, care, după ce a parcurs ună câmpă sterilă, alergă a se potoli în limpedele isvoră altă vîlceri. O așteptăm, cum sun copila răscăit în locuri selbatice, așteptă pe mama sa, altă cără glasă l'a așteptă în depărtare.

Nenumărate generații s'au strecurat, dără nici ună n'a avut fericița a saluta o și de felul aceia ce era rezervată zonă a o saluta.

15 August 1871 a sosit, și falăcielo mormănte pare că se deschide și din ele apar, aruncînd linfoliul mortală, umbrele uriașe ale străbunilor ca să dea o reprezentațiune ai cărui spectatori sînt strănepoții.

Romani! cortina s'a ridicată, pri-viți-L. Ce teatru mare și imponent! E Dacia întregă. . . iră actori sînt vîlci atătora seculi ce au dispărut.

Cine este acelu mare împărat care împărăia stîndarului Romă în Sar-mizegetusa? . . . Cine este acelu venerabil bătrîn care amorsea pe supertul rege în strimtorile Carpaților? . . . Priviți pe acelu capită care îmbrătată pro cetem să în câmpia Rovineilor. . . Vedeți voi colo îndepărtare pe agrulă dăc cum se luptă ca un leu sub zidurile Singiduumului? . . . Cine este acelu reșelnic care împărăia mărta în vîle Bel-ladului, ilă cunoșceți voi? . . . Dără acelu uriaș care tainică triumfă în Alba-Iulia, cine este eti? Priviți-lă bine. . .

15 August 1871 a sosit, și stră-nepoții Traianilor, Gellilor, Mar-tiilor, Negrilor-Basară și Dragoi-lori alergă în grămadă la mormăntele părăsite. Ce cașă et acelu? So dă et ca să plîngă? Nu. Acet ce odihnesc în acele mormănte, nu lacrimă și suspine așteptă de la noi, sîngă din stăgele lor; et adorățiune, entusias, veselă și imitare. Et sînt mai presu de plînsul ce se curva numat acelor sîmte cari trec prin lume fără a lăsa o urmă celă puțin care să ateste c'a existat. Et nu meriță plîns, dovadă că n'au murit; ci să înfruntă zămicea. Generații-

Paulă Chines. Eti spune că în drumul sîu de la Tisa pînă la Putna a trecut pe la Șelimburg, Gerosol, Baia, și cu eti entusias pronunță eti aceste mărețe nume. Priviți pe fratele după țărni Nistrul; eti partici-pă bucorosă la marele banchet, dără de aji putea pînă pînă în anima lui ca să asculte lamentele celă chinosa gîndindu-se la nefericita să cămănt.

O! Priviți, priviți pe teji aceti frați cum se îmbrățescă cu trans-port! Pare că teji sînt născuți din acelu mamă; și ai acelu-gi gînd, acelu-gi sentimente și acelu-gi limbă.

Salutare voș, iubți frați, cari as-tă-ți vî dăți mîna, fericiți, pe țărna divinită erod.

Ouro voș stălești, cari aji luți inițiativa aceti serbări naționale, dără de aji s'au avut mai multă abilitate în conducerea marot întreprinderi, meritul și onora voștră ară fi totă la culme. Cine ș'ară fi putut închipui că demoiți voră ajunge o dată a pînă stătele porți ale paradisu-lui? . . . Cine ș'ară fi putut închi-pui că principalii actori în aceti și de măreță festivitate ară se fi Major-tescu, Pogor, Negru, Slavică? . . . Noi țese credem că v'ați amigă, dără n'ați făcut din prognoțare o atătă de reu merita alegere. Și dăca notăm chiar în aceti solemnă ocasi-une eroca voștră, o facem mai în-tăit ca un protest contra acelu pe cari v'ați ridicat unde nu meri-tă, și apoi, să ne serve de lecțiune pe filior.

Trebu să ne dăți dreptate dăca în sacrul nostru entusias amestecăm anara indignățiune.

Cu tute acestea speranța noastră et încă mare. Credem că ad meru de-ștănt just acolo cari ad tupele chi-tă-marea lor, cari voră aci să eclipsa pe acia ce, după ce au insultat totă ce o romănesc, aji dăc profana loră presință mănăta sînteloră umbră stră-moseci. Voră fi destănt just cari vor face et aceti și să fie la înălțimea sa, spre a nu o lăsa pe mîna acelu-lă a cărora patriă este lumea în-țregă și 'măntea cărora Romănu și celă de altă nănt este totă una.

Așteptăm multă de la congresul ce juit romănt din tute părțile Da-

ȘTEFAN-CELU-MARE

nile a trecută pro lângă et și a dispărut, dăpe cumă trecă și dispără frunzele tîmnet pro lângă bătrînul și gigantulă stăjară.

15 August 1871 a sosit, și jani-mea romăntă de aji realizează aceta—ce părinți sîi vîcșu-se în sublimelă loră vise.

O ce ferice! Junt din tute părțile Daciei admați a da mîna pe mormăntulă lui Ștefan. Not cet d'aici ne gîndimă numat și animelă noastră tressăr, dără et, cari acum voră fi înțînăntă hora frațescă la divina can-dentă a glorioșeloră savenită din trecut.

Veseliți-vă, frați, și închipiți-vă că și noi amă și în niștloculă voștră,

dăpe cumă noi ne închipimă că voi aji fi în niștloculă noastră. Acolo ca și aici, ca și în ori-ce parte a Daciei, aceti și trebu să fie mare și veselă pentru teji.

Vîcșu acelu pe frați, după țărni Siretului, Ialamitj et Otulul. Eti-v; pe frunta loră se cîtesco mulțămirea și bucuria, eti s'a născuți sub dă-celă sîra altă liberățet. Vîcșu pe frați după țărni Timeșul, Sămeșul et Crișul. Cu tute că sufletelă loră sînt vesele pentru veselia aceti și dăc în urma loră se adă suspinelă și go-metele malcet loră. Vedeți colo pe fratele Timeșan, într'o grupă de jant, eti povestescă frumoșă legendă a lui

TELEGRAFULU

„drea și ușor a venit în Baia, și
„aprindeți orașul de câte-va laturi,
„a strălucit peste Unguri, și a jinsu
„bataia amestecată pene în revir
„tali dorilor. Peste 10,000 de Un
„guri s'au căjitu în această bătăia, și
„regele Mathias răzitu în trei locuri,
„abia a scăpatu prin fațura de bine
„a unui Român* 1). — Chronicarul
român dăce asemenea despre marea
perdele a Ungurilor: „Deci, îi vena
„jinsu în zărie și prin mușji, unde
„er'o 12,000 perit s'au aflatu. Mai
„jinsu și singur Craiu răzitu de
„siget' forte rău abia a hălăduit prin
„potec, de au eșitu la Ardeal.* 2).

Astă-felă fulgeră Stefan cu spada
sea pe falosul Mathias Corvin. —
Erad erod Român, de la mici și
pene la mare. Rivna de neamțare,
le da suletă și ori că lvingeai ori că
mură!! —

O a dea mare și strălucită lă
răniță, repartă Stefan în anul 1475
la Racova, lângă râul Bârlad, la
contra Turcilor. Numai cu 10,000 ostași
Români, cu 2,000 Poloni și 5,000
Securi, spulberă peste 120,000 Turci.
Leptă a fost învergnată; dăru ce
penea rezistă înaintea valorosilor brați
ali lui Stefan I. Trei zile mar se
ridică din deoala celorlți căjuți în
luptă, cari atosea pentru vede bra
vura ostilor Român. Stefan-cel-
Mare, intră în sine învinsu și plân
de a un sub sceptrul său Munteșu.
Măreța idee de unitate și independen
tință a Românilor, în pace în tria
pozițio de a căuta să-și execute
planul prin forță, de deo ce pe alte
cât vedea că este imposibilă. Astă-
felă, Stefan începe luptele detestabile
dintre frați și frați. Multă sânge ro
tăcescu se văru în luptele cu Vlad V
Țepeș și Radu celă frumos, fără în
ca unitate Munteșilor cu a Moldo
venilor să se pōta face. Din contra
se aprinse un valcan de ură și se
stosea puter cari ad costau forțe
multe pe ambale țări.

În anul 1476, Stefan-cel-Mare,
repartă cu mai orică luptă în
contra Turcilor comandați de însuși Sal
tanul Mahomed II. Această biruință
este cea mai mare din câte a avut
Stefan, singur și glorieză numele
pene la cecier. Mahomed II, infuriat
contra lui Stefan pentru învingerea
săia la Racova, se determină a-și
pene tute forțele și a profice în pa
șădar totă Moldova. — În capul un
formidabilă ostii strănu din Europa
și Asia, și ajutat de Radu IV, dom
nitor Munteșesc, procură și de Ta
tari cari străluciră în țară, Maho
med II, trecu Dunărea. — Stefan, ca
un leu, strânge ostile sale, alergă la
Nistru, și bate mai mult pe Tatar;

apoi chiamă la consiliu pe toți bo
lărit săi, și prișt'o înțeleptă chibșo
lăia, socotiră favorabilă a se retrage
toți locuitorii spre munți și a căuta
ca din strămtori să lortacă pe in
amic.

Cum chibșo, apă și ficeză, —
„Stefan se trase cu ostile spre munți,
„unde ad alina loc de rebotu la
„Valca-Albă, la strămtōrea unde este
„acum satul Resboieni, chiamă
„dupce acelu reboien.* În acestu loc
ajunseră Turcii, stabiliți de fime și
hărăjiți de Moldoven. „Stefan, pe
„destrănuț deoa ca se nu adăjloșcă
„în fugă și în arme, dat'a reboien lent,
„Iulie 26, care reboien trānu multă

„timpu ne-ales, de ambe părțile os
„tesice, pene cānu s'a biruitu Stefan
„de mulțimea Turcilor. — Și Turcii
„totă adăjloșo-se cu deo proșpăță,
„eră Moldovenii obosiți și nevinădi-le
„ajutor nict de o parte, ad pōcitu
„nu fășce cumă, et pene la mōrte se
„apara, nict biruiți de arme, ci stropi
„șit de amărul Turcilor... Turcii
„ata de mult ad perit cătu an
„mărită Polona de traperile celor
„perit unde ad fostu reboien. . . .
„În acelu reboien ad căjitu Stefan
„Vodă de pre cală, și D-juț'a fa
„rit de nu s'a vātōnat.* — După
această crāncenă bătălie, în care vic
toria pōra că pōrșio armale bra
vilor Moldoven, Stefan cătu a se
retrage și a intră în cetătea Nămpolu.

Dăru ad, fu întâmpinată la porțile
castelului de nume sea, care oprin
de la de a lura, 'a adresat acede
vorbe că: „pōrșio în cutbulă săd
pero; ci să se dea în mōst se strāngă
deo, că lăbāda va fi a lui* 3). —
Totă nico asemenea frunșee și pa
tristice curiole, cari se audă pene
în gradul celă mai mare vītōrea fo
mellor romāne de atunci, ni se rap
portă de către Cantemir: „Cel tre
„bule ad te vōjō astă-și lăterci de
„la reboien, fără să fi întorșit de
„biruință! Pentru astōla-și dată, fiule,
„lunt ad impelat nădejdie. Uitate at
„de că porți nume de cătuș? Vagi
„departe dinaintea mea, și să nu te
„latur de cătu biruitor. Mai bine
„e să te scia mōrte de mōna depna
„șului, de cătu să te vōjō că și se
„impat drept deșălmare că o fenole
„'ți-a scăpatu viața* 4). — Pericite
timpuri, cândă numele romāne sciau
a încredință astă-felă la fapto mar pe
fii lor. Pericite timpuri cândă nu
mele romāne imitat pe numele eroi
lori Spartac și Roman. — Vigor
oșice expresiv cu care fu instan
pinat Stefan de către nume sea, îi
reinsușeji curajulu, îi aprinse inimă;
ca fulgeru să se repezi împot la sfā
rānata lui ostile, și ca leul înfā

cărată de mōne alergă după Turci,
ii ajunge, îi zdrobesce și se întōrce
victorios . . .

„În gōna Turcilor, — dăce Can
„temir, — Stefan castigă deșu-șit
„certat împertōșec alu Sultānulu,
„și aru gloria se lvingă pe acelu
„împertōș, care era odinioară grōza
„lunir, și acum fășce pre fericit
„că pata se scape toatru la Adria
„popolu, înșeșit mōst de o mică
„suia.*

Astă-felă Marele erod Stefan, în
această nemuritoare bătălie, scapă țera
de Turci și de mōrșofulu ce îi se
perșăia.

Gloria ce acoperă frunșee lui Ste
fan este mai pre-sus de cătu tute
cele-lalte glorie ale Domnilor Mol
doven din mōntea și de pe urma lui.
Eroismulu său estraordinar, dăcia
sea rară de a comanda și a conduce
la biruință ostile, devotamentulu său
fără lăine, înțelepciunea sea în ad
ministrarea țerei și în politică, tute
aceste calități facu din Stefan un
adecratu Senu-Deu alu Românilor.

Afără de luptele cu Radu IV și
în urmă cu Vladu Țepeș, pe cari l-a
învinș și le-a răpită viața, Stefan
cel Mare mai avu și alte reboie cu
Poloni, Turci și Tatar.

Împertōșulu Sultān Bajazet II,
supra-nimulu Felgerulu, spāriat de
succesele neastoptabile ale lui Stefan,
spre a sterge rușina pășă în deoa
reboier de Mahomed II, se lōtari a
coprinde Moldova. — La 350 de co
răbit fără parșite pe apă și o neam
strată armată pe uscat. — Moldo
veni aprāraz eroicece Chilia și Ce
lata-Albă, dēru nu pōtăcu să rezistă
mai multă furie și mulțimă acestor
barbar, de și Stefan ficezu totă coa
ca putea brațulu și mōntea ameneșă.
Nu fu însă învinș Eroulu! — Un
mict ajutor de la Poloni fă de a
junu a sosi, pentru ca armatele în
grositōre ale lui Bajazet să fā m
colărie și aruncate peste Dunăre.
Astă-felă Stefan fulgeră și pe Baja
zet Felgerulu, care sinți în mai multe
rădurt , ce pōte unu popor mic,
care, povățuit de unu comandant
vītōș, se luptă pentru păstrarea re
ligiei și a libertății sale.* Întrōgă
Europa a resunat la învingerile lui
Stefan și însuși Papa a crinșit o
serbătōre universală pentru Stefan,
amintōnd-lă „apōstōrulu Christiani
tății.*

În anul 1497, Stefan cel Mare
castigă o nouă victorie strălucită la
coala Cominului, în contra Poloni
lor. Prinț'o manoperă identică cu
aceea a cavalerieru Moldavi de la Ma
rienberg, din 80,000 Poloni abia scā
pară ca la 15,000; toți cet alți fără
conșit în Mōale: erod zdrobiți de
trunchiere și ramurile copacilor din

pădōrea Cominulu, sōi priști și ucit
de către țărani.

Vre-o 15,000 Poloni, cari scăpară
cu viața din neponențială masacră,
fără priști la jug și siliști a ara te
lungi deșu mōle și în lăto o mōltă de
plănută, în care arātură Leptă ad se
mānată deșu pădar, cari și pōtă ac
ta-și se numesc de Poloni Dacorini,
eră de Moldoveni Dendracu ropia
sōi păduri toști, pentru că s'ad somn
nată și siliști cu sânge leșecu. (1).

Astă-felă podșoia Stefan cel Mare
pe cet aprinși de polă de a curci
și a jensu o țară care nu era a țerei!

Unde oșii Eroulu, se trag nict ce
dăta brașle adinct cu acut mict ce
voră peira nōmulu țōi, și cari ac
ta-și vorăci n-amișia mare să se su
grame!!!

Stefan cel Mare intră după acia
în Polonia, coprinse Podolia și Po
cutia, și pene stăpōnele pe gōurile
Basarabiei ce se numesc Bogiaș.

Astă-felă Stefan, vītōșulu celă mai
mare din timpulu său, înfrinse pe
toți dășmanii măriti și îndepōndiști
patriei sale!

Els, prinț'o încredință diplomați,
lătu pe Unguri cu ajutorulu Pol
onilor, pe Poloni cu ajutorulu Un
gurilor, și pe Turci cu ajutorulu an
dōrora acestor vecini învinși și pe
riculoși. Els împino fama nemul
sōi și a glorieșor sale pene în apen
să depāriat alu Europei, care în
salată cu frunșee pleoată și care în
pene ca acelu alu Christianității, dā
du-ți în schibit acelu merit nume.

Dăru nu trecu mult, și obșoala un
lung și neadorabilă lătmare coprinse
vigoreșole brațe ale lui Stefan. În
cārcat de ant, bolnav de podagă,
confinat ocupat cu însușirea atōr
reboie, nelinșit în totă momentulu
și îngrijat de sōrta țerei după mōrta
sea, Stefan cel Mare și sinți pene
rile sălădușe din ce în ce, și chiu
mă în vira anulu 1503 în Sucieva,
capitala țerei, admare generală; și
după stata lungă, întorșōnd-se în
palat, în sinșea de faciă a bolăriei
și dōmnilor săi, resti către fiul său
Bogdan, aceste cuvinte:

„Fiul meu Bogdan! și Voi toți ai
„mei priștōi și compatriști de alțō
„tribuneri! vedeți-ne astă-și aprice de a
„jertura mōrșe tribululu și. Totă ma
„rina trecută mōșe vītōe este asemenea
„unul tălucit, ce se pene în întōmencu
„noștri. Un mōrșoș nu se mai pōte în
„tura pe armale sale, care asemenea un
„virne de plānșă, și-o petroșcu vre
„mōldeșce cārcare vītōe, cătu lătu vine
„mōrșe, ca să-și la deștōriele sale. Înd
„nu este acelu cuvintulu înșălmățōru
„unle; cătu pōtă, că mōrșoșulu mōrșe
„fășă celă înșă pōtă ce un erod cătu
„mōrșoș. Cea ce ne tulbură este tria
„deșpōjire de a vedea în gōrșulu noștr
„pre Sultānulu ce amēriști sōrta

1) D. Telegraf, Lă. XIII, dōmni în revistă Ro
mānă de D. Bala Ionescu, vol. I, pag. 324.
2) Idem.

3) Necrolog, Letopisțio Mold. t. II.
4) Cant, pag. 138.

(1) Cantemir, Istoria Imp. Turc. Lă. I. e. 5

Apropiindu-se momentul Serbării și observând că se anunță mulți participanți, în 15 iunie Comitetul face un apel la o nouă strângere de fonduri, accentuând caracterul național al Serbării: „Serbarea de la Putna n-are să fie serbarea unui comitet, nu a unei junimi! Serbarea de la Putna trebuie să fie un act produs de o națiune întreagă! Serbarea de la Putna are să fie întrunirea națiunii române în suvenirile trecutului, în însuflețirea prezentului și în speranțele viitorului! În trecutul neguros al națiunii române sunt multe puncte strălucitoare. Unul dintre acestea, cel mai strălucitor, este acela în care apare umbra măreață a lui Ștefan cel Mare. Pe lângă această suveniră să ne adunăm la mormântul acestui bărbat, să ne dăm mâna, aici să o zicem în fața lumii cum că am avut un trecut și voim a avea un viitor! Iată ideea! Iată scopul serbării”. În 20 iunie este anunțată desfășurarea unui concurs de discursuri studentești, câștigătorul urmând să rostească discursul în cadrul Serbării, la Putna.

Pregătiri la Cernăuți și la Putna

Cu două săptămâni înainte de Serbare a fost ales un nou președinte al Comitetului, Ioan Slavici. Membrii Comitetului au mers în Bucovina; s-au oprit la Cernăuți. Aici au găsit un mare sprijin în preotul Samuil Morariu Andrievici, viitorul Mitropolit Silvestru al Bucovinei.

De la Cernăuți a avut loc un schimb public de scrisori între Comitet și Dimitrie Brătianu, viitor prim-ministru al României, în care Dimitrie Brătianu felicită organizatorii și numește Serbarea ca cel mai însemnat eveniment

al timpurilor moderne pentru români. În numele Comitetului, Eminescu îi răspunde cu un text programatic, arătând că Serbarea și unitatea poporului sunt realități vii în sufletul poporului, nu concepte artificiale create de studenții organizatori: „Dacă o generație poate avea un merit, e acela de a fi un credincios agent al istoriei, de a purta sarcinile impuse cu necesitate de locul pe care îl ocupă în înlanțuirea timpilor. Și istoria lumii cugetă, deși încet, însă sigur și just: istoria omenirii e desfășurarea cugetării lui Dumnezeu. Dacă serbarea întru memoria lui Ștefan va avea însemnătate, aceea va fi o dovadă mai mult că ea a fost cuprinsă în sufletul poporului românesc și s-a realizat pentru că a trebuit să se realizeze.

De aceea, meritul nostru va consta numai în formularea ideilor și trebuințelor existente ale poporului, nu în crearea altora. Ne vom lăsa îndreptați de cugetarea și trebuințele poporului nostru, nu de ale noastre proprii, reperate poate de la străini. Ne vom lăsa conduși de curentul ideilor națiunii și nu vom pretinde rolul de a conduce noi prin ideile noastre individuale”.

Ajunși la Putna, au beneficiat de purtarea de grijă excepțională a starețului mănăstirii, Arcadie Ciupercovici, descris astfel de G.Dem. Teodorescu, unul din reprezentanții studenților de la București: „inimă cu excelente simțăminte românești, se poate numi, cu drept cuvânt, patronul serbării. Fără puternicul sprijin și luminat-i concurs, nu știu ce am fi putut realiza în privința serbării”.

În pregătiri s-au implicat și delegații altor Comitete locale, în primul rând de la București, studenții teologi din Cernăuți și elevii gimnaziilor din Rădăuți și Suceava.

Pe aleea care conducea spre incinta mănăstirii s-a construit un Arc de triumf, pe frontispiciul căruia era scris: „Memoriei lui Ștefan cel Mare, mântuitorul neamului!”, iar pe laterale erau versuri despre victoriile voievodului. În dreapta aleii a fost amenajată o construcție de lemn pentru 1.500 de persoane, numită portic, în care erau mese și lavițe. La intrare și pe stâlpii din mijloc se găseau stemele României și ale țărilor române. În fața porticului au fost ridicate numeroase drapelul tricolore. Toate decorațiile au fost concepute de către Epaminonda Bucevski, cel mai important pictor bucovinean al secolului al XIX-lea. Au fost folosite 200 de steaguri, 500 de lampioane de hârtie, 5.000 de candelă și 100 de știubeie de rășină pentru iluminare și au fost aduse treasuri – tunuri mici.

Azi e 15 august

La Serbare, oaspeții au venit în 14 august 1871. La intrarea în comuna Putna, erau întâmpinați de doi membri ai Comitetului de organizare, care purtau tricolorul, și li se oferea programul Serbării.

La ora 10 seara, 21 de salve ale treasurilor și sunetul tuturor clopotelor anunțau începutul pravegherii la Adormirea Maicii Domnului. Impresionanta slujbă s-a terminat după miezul nopții. Slujba, iluminată din mănăstire și focurile aprinse pe dealurile din jur i-au transportat pe participanți în vremurile mărețe de altădată.

A doua zi, la 8 dimineața, trei salve au anunțat adunarea oaspeților la portic. Au fost întâmpinați de membrii Comitetului, în ținute de gală și purtând eșarfe tricolore, alături de studenți din toate centrele universitare, care purtau cocarde tricolore. La tribuna din fața porticului, Ioan Slavici a ținut discursul de deschidere. Participanții s-au îndreptat spre biserică în ordinea prestabilită: reprezentanții Bisericii Ortodoxe Române, Comitetul, delegațiile și publicul.

În biserică, mormântul lui Ștefan cel Mare era împodobit cu un covor de flori și făclii și era privegheat de o gardă de onoare compusă din patru studenți. Nouă salve au anunțat începutul Sfintei Liturghii. Starețul Arcadie Ciupercovici a ținut o predică ce a mișcat și simțirile duhovnicești, și pe cele patriotice ale auditorilor. Arătând că Ștefan cel Mare a fost împodobit cu multe virtuți și cu adâncă virtute a smereniei – „el cunoștea prea bine că biruințele nu sunt ale oamenilor, ci ale lui Dumnezeu” –, l-a numit pe voievod „un creștin adevărat, apărătorul legii dumnezeiești și cel mai mare făcător de bine al țării noastre”. Spre sfârșitul Sfintei Liturghii, starețul Arcadie Ciupercovici și toți oaspeții au mers în procesiune la portic, unde au fost sfințite darurile aduse: urna de argint; cele două epitafuri; flamurile realizate de doamna Alexandrina Haralamb din Craiova, fiica generalului Gheorghe Magheru, doamnele din Iași, Școala de Belle Arte din Iași, orașul Vaslui, tinerele din Crișana și domnul Popovici din Viena. A.D. Xenopol a rostit Cuvântarea festivă, cu care câștigase concursul de discursuri studențești. Corul studenților teologi a cântat *Imnul religios*, scris special de Vasile Alecsandri, care se încheie cu motto-ul Serbării, „Uniți

suntem în cugete, uniți în Dumnezeu”. Apoi, participanții s-au întors în biserică, a fost încheiată slujba și au răsunit din nou toate clopotele mănăstirii.

În după-amiaza zilei a avut loc masa festivă. Comitetul l-a propus pe Mihail Kogălniceanu să fie președinte de onoare al acestui moment festiv, fiind cel mai înalt demnitar venit din România, dar prefectul de Rădăuți, Oreste Renney, a dispus să fie Ioan Slavici, acesta fiind cetățean austriac. La masă, personalitățile prezente au ținut toasturi pline de patriotism, vorbitorii implicați în organizare făcând necesarele mulțumiri față de aprobarea dată de Împăratul Francisc Iosif I pentru organizarea Serbării, ceilalți făcând în diferite mășuri aluzii la suferințele românilor sub stăpânire austriacă. Prefectul nu a dat cuvântul unor vorbitori despre care a considerat că vor depăși măsura unei întruniri aprobate de stat. Deși nu a primit aprobare să slujească, unul dintre reprezentanții Mitropoliei Moldovei, episcopul Filaret Scriban, a primit încuviințarea să rostească acum un discurs.

După-amiază a avut loc o mare petrecere populară, la care a cântat orchestra de 30 de instrumentiști a celebrului lăutar al vremii, Grigore Vindireu. De la el a luat Ciprian Porumbescu vioara și a cântat și el, spunându-i apoi, emoționat, tatălui său, preotul Iraclie Porumbescu: „Tată, am cântat Daciei întregi”.

Pe 16 august, la ora 8 dimineața, participanții s-au strâns din nou în porticul festiv și au mers împreună la Sfânta Liturghie. La sfârșitul slujbei, preoții și invitații au revenit aici, iar starețul Arcadie Ciupercovici a citit „Cuvântul de îngropare la moartea lui Ștefan cel Mare”, scris în sec. al XVIII-lea de către

ierodiaconul Gherasim Putneanul. Pe durata Serbării, darurile au stat în portic, supravegheate de o gardă de onoare compusă din patru studenți, câte unul din Moldova, Bucovina, Transilvania și Țara Românească. Acum, starețul, clericii, călugării de față și membrii Comitetului, aranjați într-o procesiune solemnă, urmați de invitați, au dus darurile în biserică și le-au depus la mormântul lui Ștefan cel Mare.

A urmat slujba parastasului pentru Ștefan cel Mare. La sfârșit, corul a intonat *Imn lui Ștefan cel Mare* de Vasile Alecsandri, imn pe muzică de Alexandru Flechtenmacher. Au fost trase 40 de salve ca amintire a bisericilor și mănăstirilor zidite de Ștefan cel Mare.

Urna a fost așezată pe pedestalul de marmură adus pentru ea de studenți, cele două epitafe au fost așezate deasupra mormântului Sfântului Ștefan, iar steagurile și flamurile au fost legate de coloanele baldachinului. Corul teologilor a cântat din nou *Imn lui Ștefan cel Mare*, iar un colonel vestit în epocă, Boteanu, a pus pe mormânt, în numele Armatei române, centurionul său de aur, moment care i-a impresionat puternic pe cei de față. La masă, Slavici a ținut discursul de închidere a Serbării.

Congresul studențesc

În seara zilei de 16 august, a început Congresul studenților, care a continuat în dimineața zilei de 17 august. Chiar dacă nu s-a împlinit dorința de a întruni reprezentanți din toate centrele universitare, el a fost începutul

viitoarelor congrese studențești. Cele mai importante decizii au fost înființarea de asociații în toate universitățile europene unde studiau români și tipărirea unei publicații comune, în Viena, numită *Naționalismul*. Un punct important susținut de Mihai Eminescu a fost conceptul „naționalitatea în limitele adevărului”, prin care promovarea identității și a binelui românilor trebuia să se facă doar prin adevăr.

Organizatorii au mai stat câteva zile la mănăstire, Eminescu a plecat în Moldova pentru a urgenta trimiterea banilor subscriși care încă nu ajunseseră, iar casierul Pamfil Dan a rămas la Putna până la sfârșitul lunii septembrie pentru a rezolva toate problemele financiare.

În următorii ani, la cererea Comitetului central se va realiza un baldachin de lemn, care a adăpostit până în anul 1934 mormântul Sfântului Ștefan cel Mare și darurile aduse, iar apoi a fost desfăcut.

Darurile serbării

Identitate românească și formă modernă

Urna a fost primul dar merit de studenți să împodobescă mormântul Sfântului Erou al credinței și al națiunii, Ștefan cel Mare. Urnei i s-au adăugat apoi steaguri, pe care au fost înscrise texte despre unitatea culturală și idealul unității românilor. Toate acestea au fost aduse la mănăstirea unde se aflau darurile pe care Sfântul Ștefan cel Mare însuși le închinase cu câteva secole în urmă, precum cădelnița din 1470, Tetraevanghelele din 1489 și 1504, marile dvere din 1480–1490, epitaful din 1490, ripida din 1497, clopotele *Buga* din 1484 și *Blagovistnicul* din 1490. Ca formă, cele două rânduri de daruri sunt diferite, cele din secolul al XV-lea fiind exemplare pentru tradiția ortodoxă și stilul ștefanian, cele din 1871 fiind perfect înscrise în scenografia comemorărilor și idealurilor epocii deșteptării națiunilor. Textele programatice ale Serbării, în special cele scrise de Eminescu în corespondența cu Dimitrie Brătianu, arată clar și ferm că demersul studenților, în forme instituționale și artistice moderne, este într-o deplină continuitate cu cele ale înaintașilor, de fiecare dată fiind vorba de reprezentanți care exprimă sufletul poporului și fac un pas înainte spre unitatea și binele lui.

Deși desfăcuți unii de alții în privința politică, ne unește totuși aceeași limbă, aceleași obiceiuri și datine, aceeași religie și credință politică și socială, de la Tisa pân'la Marea Neagră, de la Nistru și pân'la Balcani. Este însă o necesitate imperioasă pentru conlucrarea la același scop, ca să ne coadunăm din toate unghiurile spre a ne cunoaște unii pre alții, a ne uni în cuget și simțiri, a ne coînțelege despre interesele noastre comune, pentru care suntem și existăm, pentru progres și cultura națională. Pentru prima oară, junii români de la toate academiile și universitățile române și streine au decis a se întruni la o comună serbare românească pe pământul cel clasic al Bucovinei.

Acolo, între zidurile mănăstirii de la Putna, zac de trei secole și mai bine sacrele oseminte ale unui erou român, care cu brațul său puternic a fost cel mai mare apărător al românismului în Orient și al civilizațiunii creștine în secolul al XV-lea.

Apelul Comitetului Provizoriu, Viena, 25 decembrie 1869

---

p. 49 Scrisoarea din 12/24 ianuarie 1871, semnată de Ioan Slavici și Mihai Eminescu, care a însoțit trimiterea la mănăstire a unora dintre daruri

Hristos a învins cu litera de aur
a adevărului și a iubirii; Ștefan,
cu spada cea de flăcări a dreptului.
Unul a fost libertatea, celălalt apărătorul
evangelului ei. Vom depune, deci,
o urnă de argint pe mormântul lui
Ștefan, pe mormântul creștinului pios, a
românului mare.

Mihai Eminescu, Primul Apel al Comitetului Central,
Viena, 4 martie 1870

BROUACI INVINCATORUM
ACADEMIAE APOSTOLICAE S. ROMANA
SCIENTIARUM UNIVERSITATIS
LUC. STERANU C. D. M. A. R. E.
TUMI M. E. A. R. O. M. A. N. A. A. C. A. D. E. M. I. C. A.
M D C C C L X X.

Urna comemorativă

Coloana de marmură pentru urnă

Serbarea trebuie să devină și purtătoarea unei idei. Ideea unității morale a națiunii noastre ne-a însuflețit să luăm inițiativa unei serbări în care cugetele se vor unifica, astfel încât pe viitor lucrările noastre să aibă una și aceeași țintă, astfel că unificarea direcției noastre spirituale să urzească unitatea destinelor noastre. Să facem ca o cugetare, una singură, să pătrundă toată viața noastră națională. În trecut ni s-a impus o istorie; în viitor, să ne-o facem noi.

Mihai Eminescu, Primul Apel al Comitetului Central,
Viena, 4 martie 1870

Doamnele române din București nu vor întârzia de a îmbrățișa cu căldură propunerea ce le oferă ocazia de a-și manifesta amorul de patrie și conștiința sublimei misiuni ce o au ca femei adevărat române, de a proba în fața lumii întregi că femeia română de astăzi mai păstrează încă suvenirea străbunelor sale, a acelor matroane virtuozitate ale Romei eterne, care își sacrificau chiar și giuvaerele aruncându-le în cuptorul de topit al artistului ce era însărcinat cu crearea unui monument.

Apelul către Maria Rosetti și Doamnele
din România

Epitaful Doamnelor din România

Stemele provinciilor românești Moldova, Muntenia, Oltenia și Transilvania

Laurii aduși de provinciile românești lui Ștefan Voievod

Doamnele din Bucovina
s-au deosebit pururea prin
simțămintele și sacrificiile lor patriotice.
Nu ne îndoim așadară că se vor însoți
prin subscrierea propusă, cu pioasă
recunoștință și mulțămire sufletească,
la serbarea de amintire a eroului și
binefăcătorului nostru, amintire de glorie
nepieritoare și de mândrie națională.

Apelul către Doamnele române din Bucovina,
Cernăuți, 18/30 mai 1870

Epitaful Doamnelor române din Bucovina

Laurii românilor încununează victoriile în lupta pentru credință și pentru țară ale lui Ștefan cel Mare

Cu privire la scurtimea timpului, noi propunem a se face pentru acest scop o subscripțiune din partea doamnelor din Bucovina, poftindu-Vă, cu onoare, să binevoiți a aduna în cercul cunoscutelor daruri bănești și a trimite cătră doamna baroneasă Ana Vasilco sau către doamna baroneasă Maria Criste, aflătoare amândouă în Cernăuți.

Apelul către Doamnele române din Bucovina,
Cernăuți, 18/30 mai 1870

Acolo, între zidurile monăstirei de la Putna, zac de trei secole și mai bine sacrele oseminte ale unui erou român, carele cu brațul său puternic a fost cel mai mare apărător al românismului în Orient și al civilizației creștine în secolul al XV-lea. El a înfrânt incursiunile barbare, nu numai spre gloria și fericirea națiunii române, ci și spre binele Europei întregi. Tot românul va fi invitat să asiste la serbarea aceasta măreață.

Apelul către studenți, publicat în
Curierul de Iași, 31 mai/12 iunie 1870

Flamura tricoloră a Școlii de Belle Arte, Iași:
hampa și panglica roșie care se lega de vârful hampei

Flamura tricoloră a Școlii de Belle Arte, Iași – partea centrală

Flamura femeilor române moldovene, realizată de Societatea culturală „Reuniunea femeilor române” din Iași, având ca președintă pe Elena Istrati: hampa, steagul și panglicile tricolore

A trecut era puterii brute! Pre
stindardul junimii române este
numai un cuvânt: cultura. Cu ocaziunea
serbării întru memoria lui Ștefan cel Mare,
junimea română academică și întreaga
junime română voiește a da o expresiune
unitară rezoluțiunii sale de a se cultiva
omogen. Acest act mare ar pierde din
valoarea sa etică dacă voi nu ați conlucra
spre realizarea lui, dacă voi nu ați lua parte
la această întrunire. Actul trebuie să fie
produs de întreaga junime română.

Apelul către tinerele române, Viena, 14 iunie 1871

Făcută prin subscripțiunile mai multor doamne, și cu flamura urbei Vaslui, înconjurată de 5 delegați, ducându-le în sunetul muzicii comunale, acordată de domnul primar, până la gara de Iași, unde se vor depune flamurile până mâine, sâmbătă dimineață, la 4 ore, când vor porni cu trenul atât delegații urbei Iași și Vaslui, cât și cetățenii doritori de a participa la serbarea de la Putna.

Știri locale, în *Curierul de Iași*, 11/23 august 1871

Hampa cu panglici tricolore și glob crucifer

Flamura oraşului Vaslui – verso

Flamura oraşului Vaslui – faţă

Flamura tinerelor din Crișana

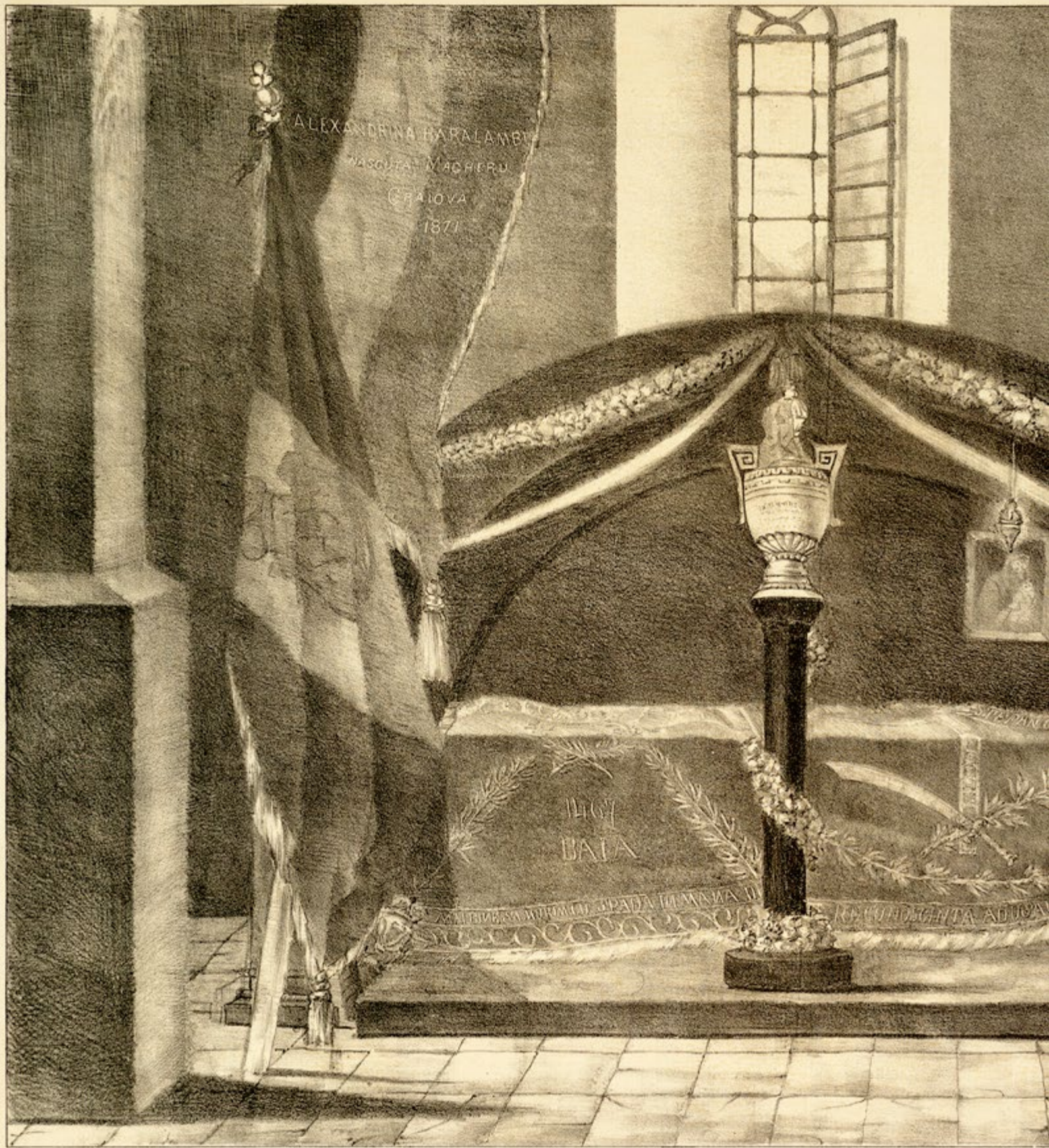

Surorilor! A venit momentul ca
junimea română să manifeste
conștiința unității sale naționale. A
venit momentul ca junimea română
să zică în fața lumii că e destul de
matură spre a-și cunoaște chemarea
socială în Orientul Europei! Vă rugăm
să binevoiți a face pentru fiecare țară
română (Muntenia, Moldova, Bucovina,
Transilvania, Crișana, Timișiana,
Maramureșul și Basarabia) câte o
flamură cu inscripția: Cultura e puterea
popoarelor! Junele române din țara...

Apelul către tinerele române, Viena, 14 iunie 1871

Flamura tinerelor din Crișana – hampa

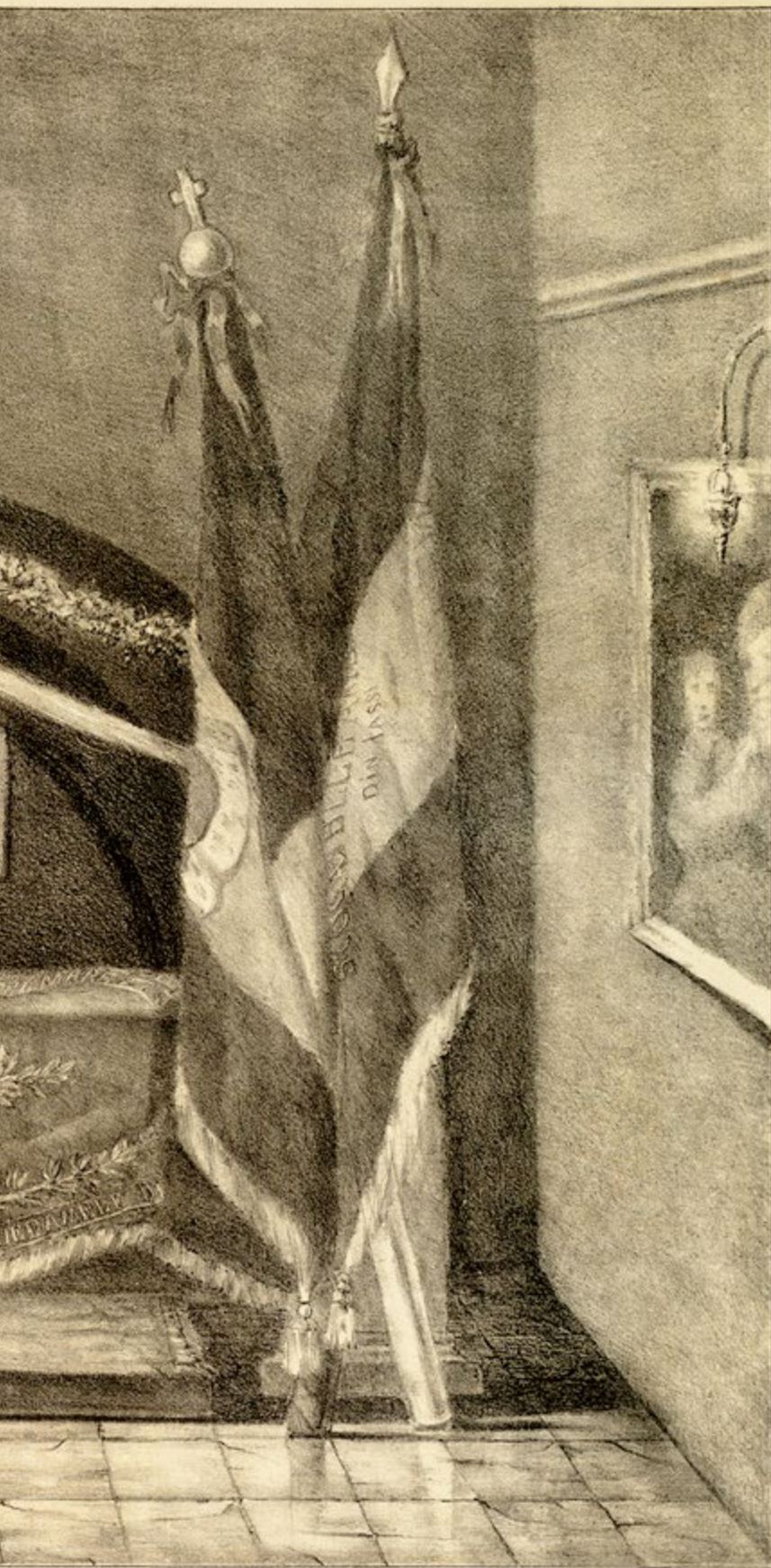

P. VERUSSI PINX. ET. LITH.

MORMÎNTUL LUI STEFAN CELU MARE

(MONASTIREA PUTNA)

P.V. & T. BALASSAN EDITOR.

Imp. A. Foculescu Iassy 1871.

Prima așezare pe mormântul lui Ștefan cel Mare a darurilor aduse la Serbare – litografie de Petru Verussi, prezent la Putna în 15 august 1871, păstrată la Biblioteca Academiei Române

Portret al Sfântului Ștefan cel Mare, realizat în 1870, distribuit participanților la Serbare. Litografie păstrată în colecția Fundației Culturale „Leca Morariu”

Medalie comemorativă realizată de studenții
din asociația *România Jună*

Medalie comemorativă realizată de
Mihail Kogălniceanu

SOCIETATEA ACADEMICA
ROMANIA-JUNA
IN VIEN'A
Nubadgasse 6, I. Stk.

Primit la 8/70 Marti 1874
24.9.74
N. 14/74

Preacuviosia Vostra!

Prezandau Comitetulu centralu pentru serbarea
de la Putna cu datulu din 5 Augustu 1873 N. 103
soti actele si agendele sale comitetului, societatii, aiud.
"Romania-Juna" subsemnatulu comitetu si ia li-
bertatea a se adresa, catra Preacuviosia Vostra, cu intrebarea,
ori de suntu gata furniturile de la mormontulu lui
Stefanu celu mare, pentru care, anca, in Saunu a. t. i
sau tramisu sticlele, era ramela, anca, de ani, se afla
gata la stoleriulu Benedikt Hohenocher din Hoda-
uti. In casu deca, acesta, lucrare, pentru, care, sau
cheltuitu atatia parale, n'au fi finita, Va rugamuz pre
Preacuviosia Vostra, a imiura cu tota autoritatea Prea-
cuviosiei Vostra, asupra stoleriului, in casulu celu maiuru
chiaru prin judicatoria, ca se si implinesca, acesta, obliga-
tiunile sale contractate.

Sindic noi, siguri, dupre, bunavointta, cu carca, spriginiti
ca, amiciu alu junimii, si ca, membru, onorariu, alu societatii
noastre, interesate, ei, speramuz, ca, ne veti, imbucura, in, curundu
cu, unu, raspunsu, favorabilu, in, chestiunea, amintita.

Primiti, incredintierea, devotamentului, ce, Vi, lu
posthamu

Viena in 9. Marti 1874

Pentru comitetu:
N. Fogurasiu
Presid.
Eugeniu Succovanuta
secr.

SOCIETATEA ACADEMICA
ROMANIA-JUNA
IN VIEN'A

Scrisoare a asociației România Jună privitoare la baldachin, 9 martie 1874

Baldachin, 1874

Mormântul Sfântului Ștefan cel Mare, 1913

Oamenii serbării

Personalități marcante

Serbarea de la Putna a izvorât din cugetele și dorințele unor studenți, care și-au răsfrânt în toată națiunea concepțiile lor, iar răspunsul oamenilor a fost pe măsura intensității trăirii organizatorilor. Astfel, organizații și participanții, pe de o parte, și toți cei ale căror inimi au vibrat la unison cu Serbarea și au sprijinit-o, pe de altă parte, au reprezentat două categorii care s-au motivat reciproc, care s-au îmbogățit reciproc. Comitetul Central de la Viena și-a schimbat de mai multe ori conducerea, iar la final Ioan Slavici și Mihai Eminescu au fost cei care au făcut ca încercările să fie depășite. La reușita Serbării a contribuit foarte mult răspunsul pozitiv la apelul studenților al unor personalități ale epocii: Vasile Alecsandri, Mihail Kogălniceanu, Dimitrie Brătianu, Maria Rosetti, Elena Istrati, Mitropolitul Calinic Miclescu al Moldovei, doamnele bucovinene Ana Vasilco, Maria Criste, Catinca Gafenco, Catinca Giurgiuvan și Eufrosina Hurmuzachi, viitorul mitropolit Silvestru Morariu-Andrievisci, starețul Arcadie Ciupercovici. Însă entuziasmul popular, al contemporanilor și al următoarelor generații, a determinat receptarea Serbării de la Putna ca expresia cea mai frumoasă a implicării tinerilor în eforturile parcurgerii drumului idealului continuu al unității naționale.

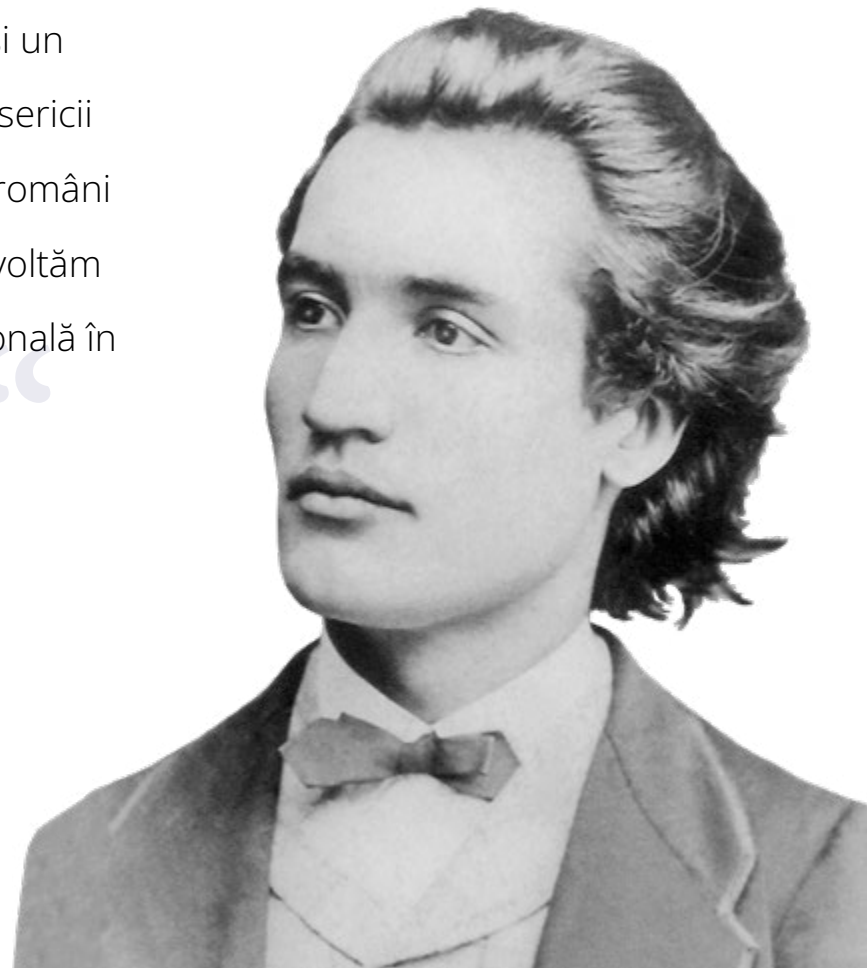

Mihai Eminescu

Sufletul serbării

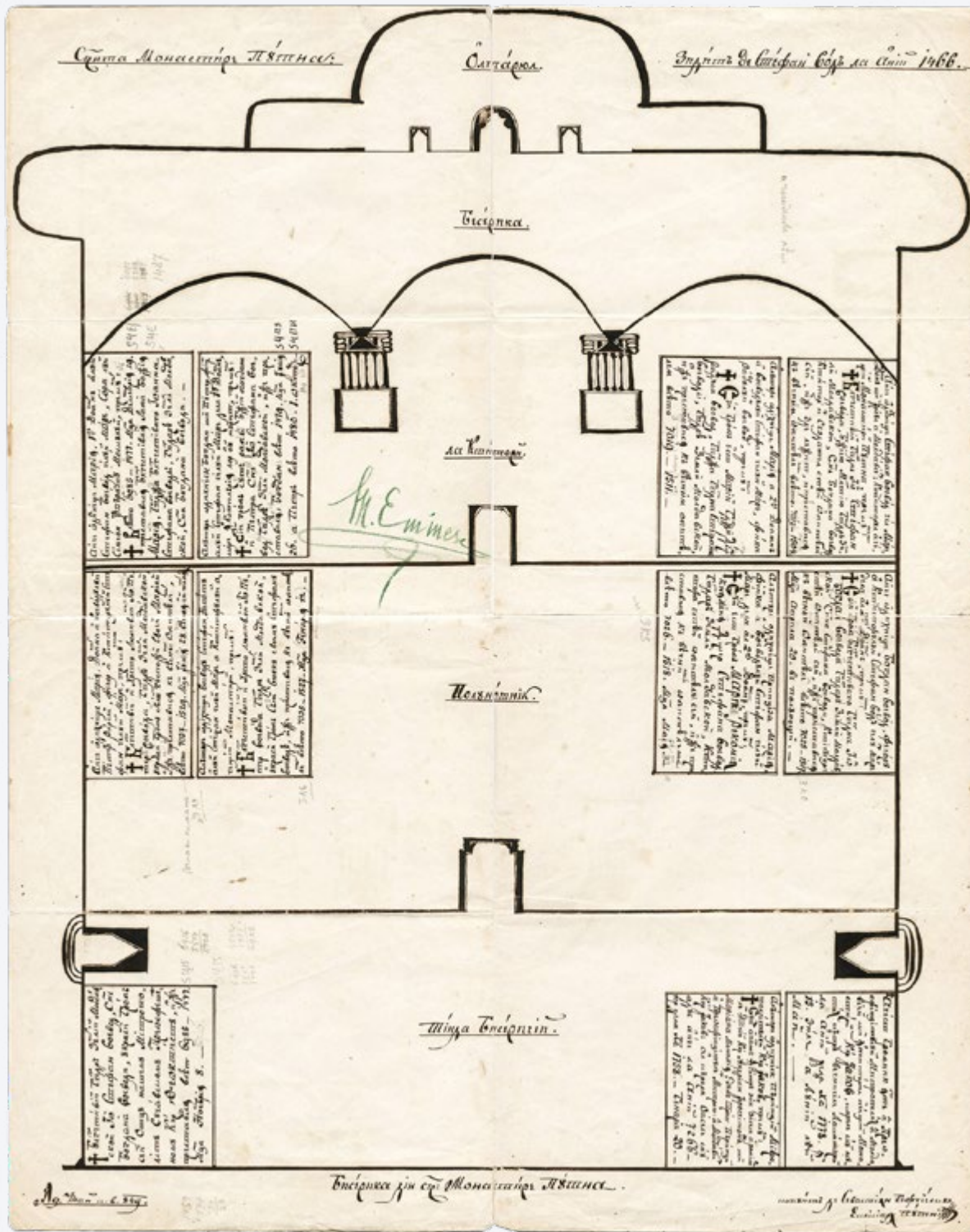
„**A**cea serbare, deși va avea caracter religios, prin omogenitatea de naționalitate și limbă a acelor care vor serba-o, și prin împrejurarea că se va ține lângă mormântul lui Ștefan cel Mare, nimeni nu va putea opri ca ea să aibă, afară de cel religios, și un caracter național. Adepții ai Bisericii creștine, n-am încetat de a fi români și de aceea vom ști ca să dezvoltăm această zi într-o serbare națională în memoria lui Ștefan cel Mare.”

Mihai Eminescu, Apel către studenții din Blaj,
Viena, 4 martie 1870

„**A**ceastă serbare religioasă
e și națională, căci locașul
dumnezeiesc, Mănăstirea Putna, e
fondată de erou, și acolo zac oasele
sale sfinte, apoi pentru că o serbare
a creștinului e prin excelență o
serbare românească, căci trecutul
nostru nu e decât înfricoșatul coif al
creștinătății, al civilizațiunii.”

Mihai Eminescu, Apel către studenții din Blaj,
Viena, 4 martie 1870

Schiță a Mănăstirii Putna, realizată de ieromonahul Sevastian Gheorghiescu în 1849, pe care se află semnătura lui Mihai Eminescu © Memorialul Ipotesti

In ziua de 15 august 1871,
a deschis Serbarea cu o
cuvântare încheiată cu aceste
cuvinte: „Am fost și suntem!
Românul nu pierе! Vă salut, dar,
fraților! Vă salut, surorilor! Vă
salut, românilor, din câte-și patru
unghiurile. Vă salut, la mormântul
lui Ștefan cel Mare! Umbra
eroului să privegheze peste noi
și să ne conducă la adevărul
speranțelor noastre!”

Ioan Slavici

*Președinte al Comitetului de
la Viena și Președinte al
Comitetului de organizare de la Putna*

Nicolae Teclu

*A fost pentru o perioadă președinte al
Comitetului Central de la Viena pentru
organizarea Serbării de la Putna, alături de Petru
Pitej, casier, și de Mihai Eminescu, secretar*

„**S**ingurul lucru ce am de a Vă preveni
e că, dacă vă simțiți în stare de a
contribui materialmente (lucru la care,
îndealtfel, nu vă obligă nimenea), ar fi bine
ca colectele să le trimiteți mai curând,
pentru a se putea confecționa urna
de argint, care va fi cu atât mai
prețioasă cu cât vom încurge mai
multe mijloace din diferitele locuri.
Din parte-ne, Vă reasigurăm că nici
o piedică nu ne mai stă în calea
scopului nostru decât doar propria
noastră neglijență și nevoință.”

Nicolae Teclu, Scrisoare către studenții din Blaj,
Viena, aprilie-mai 1870

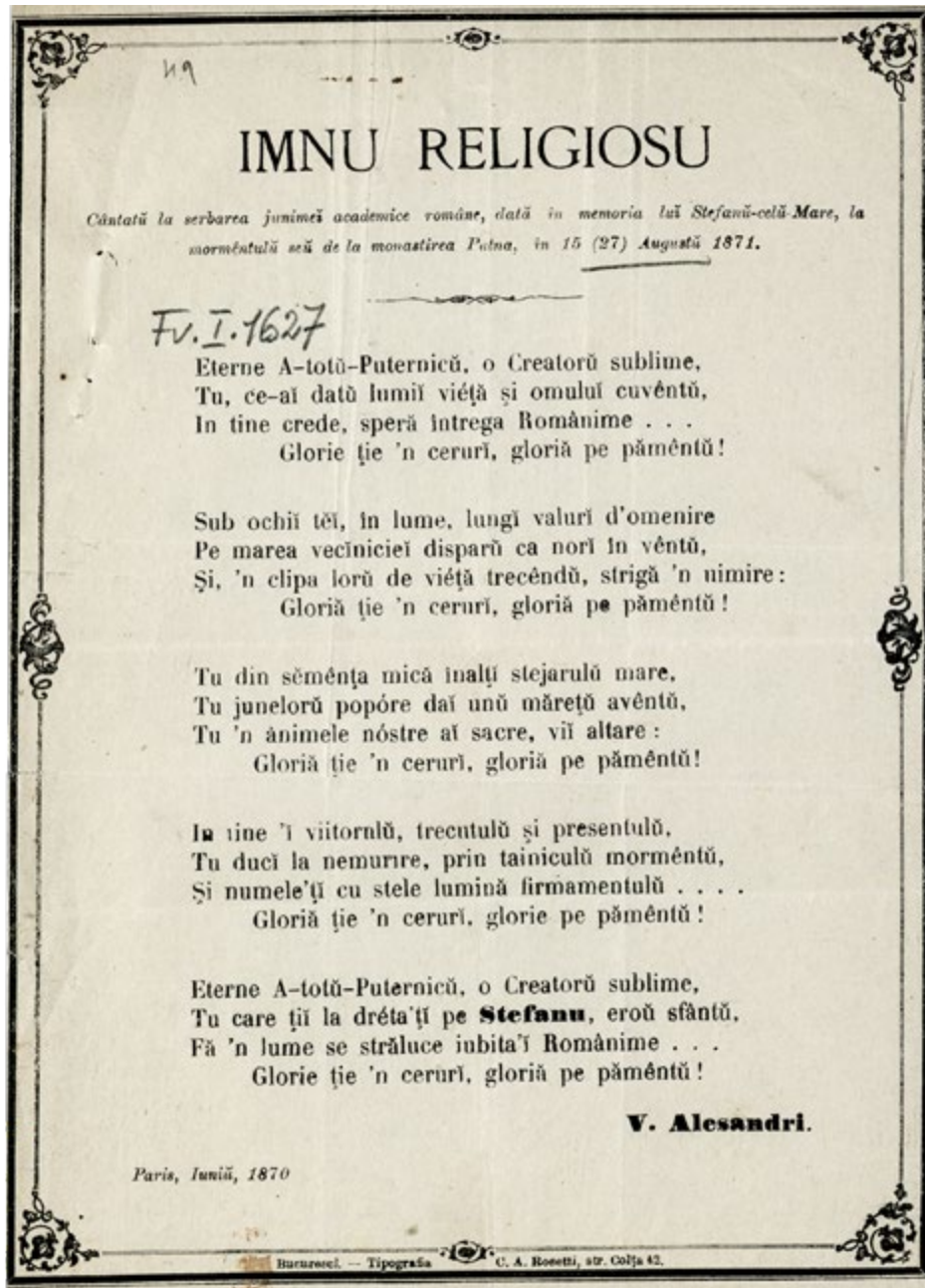
Vasile Alecsandri a scris *Imnul religios* și *Imn lui Ștefan cel Mare* special pentru Serbare. Ambele au fost puse pe muzică de Alexandru Flechtenmacher și au fost cântate la Serbare.

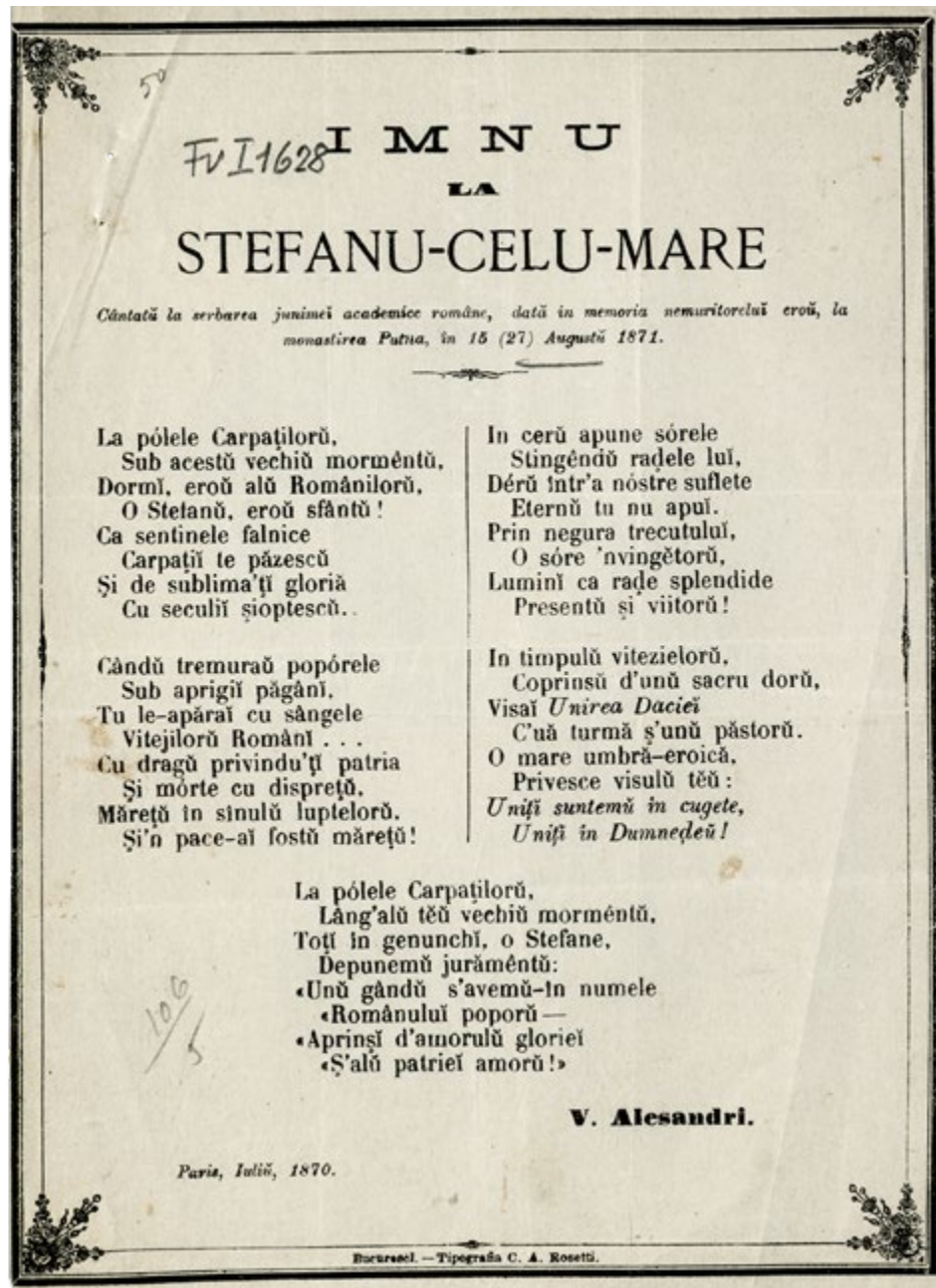
Vasile Alecsandri

Regele poeziei românești de până la Eminescu

Foaie volantă cu poezia *Imn religios*, difuzată participanților la Serbare

Foaie volantă cu poezia *Imn lui Ștefan cel Mare*, difuzată participanților la Serbare

Mihail Kogălniceanu

*Cel mai înalt demnitar din
Regatul României care a participat la Serbare*

” **D**omnul M. Kogălniceanu,
delegatul Academiei și al
Orașului Iași, aflăm că, înainte de a
pleca la serbarea de la Putna, a dat
să se bată câteva mii de medalii în
memoria acelei serbări memorabile,
care se vor împărți la locul destinat.
Ea este de aramă și argint, pe față, cu
inscripțiunea: *Memoriei lui Ștefan cel
Mare. Râvnitorii gloriilor străbune.* “

Telegraful, București, anul I, nr. 110, 15/27 august 1871

Favorizată de o localitate impunătoare, de o temperatură dulce, ca în orice poale de munte, și de luminatul concurs al părintelui egumen al monastirii, Arcadie Ciupercovici, festivitatea are sorti de a fi la înălțimea aspirațiilor tuturor inimilor, în adevăr, române.

Românul, București, anul XV, 20 august/1 septembrie 1871

Starețul Arcadie Ciupercovici

Gazda ocrotitoare

A.D. Xenopol

*Câștigătorul Concursului de discursuri studentești
și cel care a ținut Discursul festiv al Serbării*

„Ștefan cel Mare încetează de a fi eroul unei părți a țărilor locuite de români și devine un centru pentru toți de același neam.“

A.D. Xenopol, *Cuvântarea festivă*, Putna, 15/27 august 1871

De origine scoțiano-franceză, Maria Rosetti a fost căsătorită cu Constantin A. Rosetti. Dragostea și eforturile ei concrete pentru binele României au făcut să fie înfățișată în tabloul *România revoluționară*.

România revoluționară, C.D. Rosenthal
© Muzeul Național de Artă al României

Maria Rosetti

*A patronat realizarea Epitafului Doamnelor
din România*

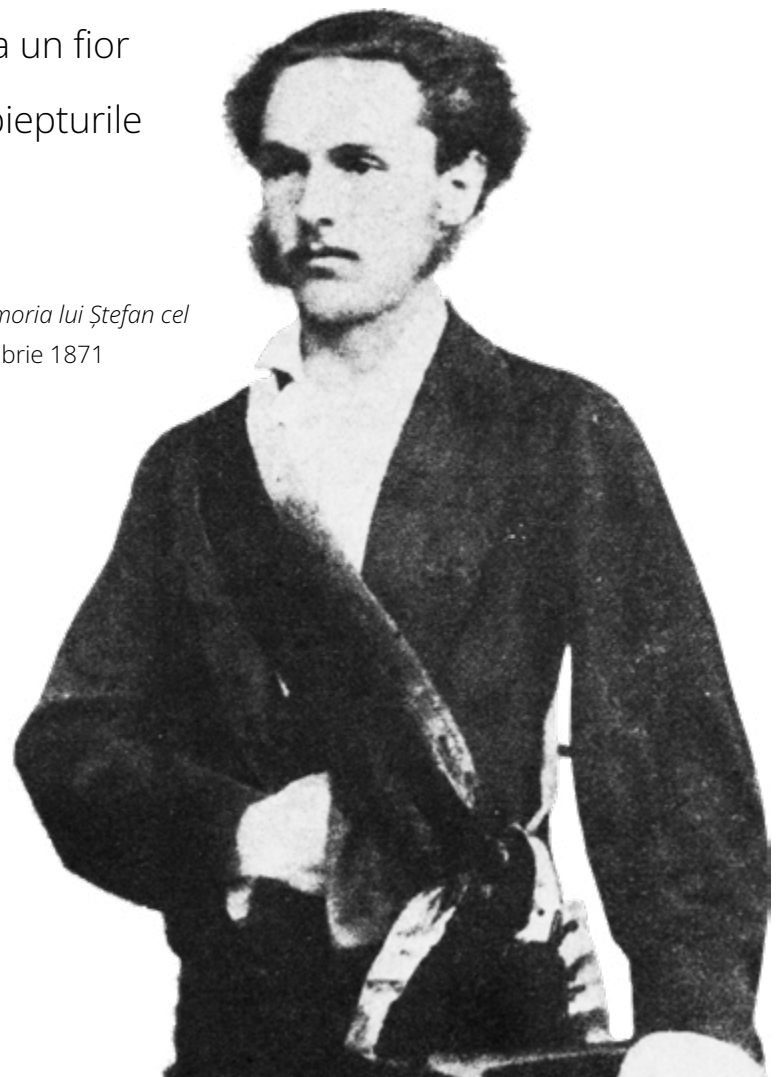

Gheorghe Dem. Teodorescu

*Membru al Comitetului Universității din București
pentru Serbarea de la Putna, delegat la Putna,
autor al mai multor articole despre Serbare*

” **P**este puține ore, o sfântă
pomenire va răsună în biserica
ce conține depozitul prețios al
rămășițelor eroului celui mare, și
numele-i preamărit va trece ca un fior
din inimă în inimă, inundând piepturile
de bucurie. “

G.Dem. Teodorescu, *Importanța serbării în memoria lui Ștefan cel Mare*, în *Românul*, anul XV, 22 august/3 septembrie 1871

„**U**rna consacrativă de argint,
cele două magnifice epitafe
și stindardele, între care al doamnei
Haralambie din Craiova se distingea
prin frumosul portret al marelui
Ștefan, prin bogăția și inscripțiunile cu
care era ornat.”

G.Dem. Teodorescu, *Serbarea de la Putna*, în *Românul*,
anul XV, 26 august/7 septembrie 1871

Portretul Alexandrinei Haralamb,
autor necunoscut, sec. al XIX-lea
© Muzeul Național de Istorie a României

Alexandrina Haralamb

*Fiica lui Gheorghe Magheru, căpitan al
lui Tudor Vladimirescu, realizatoarea
celeia mai impunătoare flamuri*

Epaminonda Bucevschi

*Cel mai important pictor român din Bucovina,
autorul scenografiei Serbării*

În frunte, la intrarea principală,
strălucea marca României libere,
dulce simbol al aspirațiilor tuturor
românilor, cum și alte diferite mărci ale
țărilor române ce compun Dacia, steme
datorite penelului distinsului nostru
pictor român, Epaminonda Bucevschi.

G.Dem. Teodorescu, *Serbarea de la Putna*, în *Românul*,
anul XV, 25 august/6 septembrie 1871

Ziaristi

Ziarele au fost principalul mediu de promovare a Serbării

ABONAMENTE... No. 927... ABRONAMENTE...

TROMPETA CARPATILORU

REDACTOR, N. BISSARABICIU

IN MEMORIA... PETAAN CELLU MAIE... ABRONAMENTE... No. 927... ABRONAMENTE...

la iohari, astăzi în camera de... în urma... în urma... în urma...

în urma... în urma... în urma... în urma... în urma...

în urma... în urma... în urma... în urma... în urma...

FII ROMANI IN PARIS

Indată după adepșia rezultat... în urma... în urma... în urma...

în urma... în urma... în urma... în urma... în urma...

în urma... în urma... în urma... în urma... în urma...

în urma... în urma... în urma... în urma... în urma...

în urma... în urma... în urma... în urma... în urma...

ARCHEOLOGIA

Monstruul de cel Marji a publicat... în urma... în urma... în urma...

No. 12.—Anul V. Iasi, 15 Augustu 1871.

CONVORBIRI LITERARE.

Apare la 1 și 15 a fiecărui luni.

Abonamentul pe un an pentru România: (12) nr. 1 galben; pentru Austria 6 fl.; pentru Germania de Nord 1 galben pentru Belgia, Elveția și Italia 12 franci; pentru Franța și Spania 20 franci.

Abonamentul se face anual pe un an întreg în fața Tipografiei Societății Junimea și la Libreria Junimea în București la Libreria Socot & Comp.

SUMARIU.

Imnul la Ștefan cel Mare, de D. V. Alexandru.
Programa Serbarii de la Putna.
Cuvântarea lui, de D. A. D. Xenopol.
Imnul religios, de D. V. Alexandru.
Filosofia în Litere, (Fuz) de D. I. P. Florescu.
Studiu asupra Maghiarilor (Unari), de D. I. Stancu.
In contra unei epistole, de D. Z. Moisevici.

I M N U
la
ȘTEFAN CELU MARE

Cântărea la serbarea junimii onomastice române,
dată în memoria mormântului eroic, la mormântul
Putna, în 16 (18) Augustu 1871.

La poalele Carpaților,
Sub acesta vechia mormântu,
Dormi, eroic al Românilor,
O Ștefan, eroic sfântu!
Ca santinele falsece
Carpații te păstosea
Și de sublimați glorie
Cu secalii țigoptosea.

Când tremurau popoarele
Sub apriții păgâni,
Tu le apărai cu sângele
Vitejilor Români . . .
Ca dragu privinduți patria
Și moartea cu disprețu,
Măreți în siml leptelor,
Și 'a pace ai fostu măreți!

V. Alexandru.

PROGRAMA SERBĂRII — CUVÂNTAREA FESTIVĂ.

PROGRAMA

după care s'a celebrat serbarea în memoria lui Ștefan cel Mare la mormântul acestui eroic, în mănăstirea Putna (Bucovina) în 16 și 18 Augustu 1871.

Sâmbătă 16, August 1871

La șase ore sara, începând serbării cu privilegierea religioasă anunțată la intrarea în biserică cu 21 de salve și tragera tuturor clopotelor săntei mănăstiri. Oficial se împlinește de cinci preoți și un diacon. — Înmormântare solemnă a biseriei și a întregii mănăstiri.

Duminică în 17, August 1871.

De la opt până la nouă ore dimineața trei rânduri de salve succedive anunțând adunarea corpului în porticul festivu: Comitetul la corpore și binevențarea.

Șase salve anunță începerea săntei liturghii, servită de șapte preoți și doi diaconi.

La prânzina Pona-Cuvioșia Sa Părintele Eghemen al mănăstirii Putna, Arhidia Ciopercic, face o predică corupanțetoare lauzând biserică.

Procesiunea la porticul festivu fa salutată de salve.

Depă descoperirea și săntirea urnei consacrate, epitafului doamnelor din România, acestor din Bucovina, a doamnei doamnei Haralambu, a doamnelor din Iași și a institutului de belle-arte, Doamna A. D. Xenopol rostose cuvântul festivu.

Corul Junilor Români intonează *Imnul religios*, compoză anume de doamna V. Alexandru, melodia de doamna A. Florentinescu. — Se citește înscrisura de pe darul. — Procesiunea se întoarce la biserică spre închirarea săntei liturghii.

Masa comestă la portic.

După vechiul înmormântare mănăstirii și foca bengalic pe culmile mănăstirii din prejura.

Luni în 18, August 1871

La opt ore dimineața Junimea academică, diferiții domni Reprezentanți, Clerul și Autoritățile publice se adună în portic și apoi paradedu „in corpore” la biserică spre a asista la sănta liturghie.

După sănta liturghie urmează epica cu procesiunea pentru aducerea darurilor în biserică. Pona-Cuvioșia Sa Părintele Eghemen al mănăstirii dă citire „Cuvântului de înscrisură la moartea lui Ștefan cel Mare.”

Conductul festivu la sașnta „Bații”, clopotul lui Ștefan Yoda.

După intrarea în biserică parastase de pomntru.

La înghemurarea generală cu citirea rugămintei de lertolarea corul intonează „Imnul lui Ștefan cel Mare,” daru anume de doamna V. Alexandru, melodia de A. Florentinescu.

40 de salve, cu reamintire de mănăstirile zidite de săntul eroic și sașntul „Bații” anunță așezarea darurilor pe mormântu.

Opseța comestă la portic (agape).

Serbarea se închide prin una diaconu proclamație.

CUVÂNTAREA FESTIVĂ

rostită la serbarea națională pe mormântul lui ȘTEFAN CELU MARE

Putna în 16 (18) Augustu 1871.*

Onorată adunare.

Scopul pentru care ne-am adunat aici nu este de a face istoricul faptelor sau zugrăvirea caracterului marelui lărbătu, care după patru este de ani este încă destul de puternic și a' aduce pe mormântul sau reprezentanți din toate țările unde trăiesc Români. Faptele lui sunt păstrate, mai bine decât în cărțile ce posedăm de el, în cele mai mădru din înviorare amintirei, în sufletul poporului înșși, învățate în o comoză de nedăruță poezie. Tot ast-fel se înalță în amintirea noastră și înima lui curățită de greșelile întâmplătoare ale vieții comestă, și înțelegem de purtarea sufletătoare a poporului întregu în ceea ce eră cu intr'adevăr. Nici pentru faptele nici pentru caracterul lui nu amă ară deci

*) Anunțul cuvântare a d-ului Xenopol a fost jaleată de Comitetul central al serbarii naționale ca era mai bună dintru cele prezentate la concurs, și epita Comitetului a fost aprobată de d-ului Alexandru, Majestose și Popor comitatul în jurle țoare.

Convorbiri literare, anul V, nr. 14, 15 august 1871

la arma urmelor decât a reflecce ceea ce cele ori-ce Români, că acesta sufletul alosa cu dreptul au debito-lita de la poporul sau mândra demostre de „mare și buna”. — În asta judecată, realită de sau neama întregu în decurs de secol, sîc dreptu mîsură a mîrîmîi lui Stefan; și chiar eretizarea cea mai înaltă a istoriei au va putu deocă să întărească ceea ce poporul au căvîntat.

Dar ce un credem, omorâtă adunare, că numai trecuți au atrage alos; că numai alții volu no, a ne impresăntia analitica, apropiindu-ne de lăcașurile unde mai vîjete urme pare a fi lăcașul eroul de la Răboeni, unde plătă ce a sepeera moștele lui Ieremoacă încă pîrîrile noastre. Nu; venim alos și pentru viitorul după care atărează erice sufletu mai nobila a poporului nostru, venim alos pentru a sugu puterea ce asăntuie pentru bine și adevăru, putere ce învîrșe pe la normintele omeniilor mari... Cu par-tu sute de ani aruncăm noi gîndurile și simțirile noastre înapoi, și totuși, de vreau privi bine în sufletul nostru, vreau vîdeu cum se amestecă în acelu îndepărtat trecut, farmecul viitorului; cum se ce faptă a lui Stefan cel Mare e ca a-știa mai măreșă, cu cît noi asăntu puterea să ne-o amintim împereștă pe normintele lui, cu cîtă simțim, că în această impresăntie asăntuie sîc simbolu unor puteri de viață, ce potă să ne întărească în propășirea pe călea dreptății și a adevărului, care simțim și înălță pe popor.

În asta impresăntie a amintirii trecutului cu sămintele și speranțele în viitoru, figura lui Stefan cel Mare învîntă de a fi eroul unui pîrîi a ferice locuie de Români, și devine oas creștu pentru toți de aceluși omos. Apărîndu Moldava de asuprirea deșmanșilor, elu apără o parte din poporul nostru; elu împlini alos, aceea ce alți bărbați mari împlini alos. Margiule politice și opiri de a iuriri deodreptat asupra întregului popor; dar se-care din el, lucrăndu pentru o parte din aceluși întregu, lura pentru întregul înșăși. Să un opiriu deci, cănd cătăm la lăcașurile ei însemnate ai trecutului nostru, pîrîrile noastre pe sfera în care el au trebuit să-și mărginească lucrarea lor; să un vîdeu în el cause de mîrîmîi sau de gelozie pentru o parte sau alța din poporul nostru, el sîcî pîrîmă pe toți ce pe una bine obțoseu a normintei întregu, căci și el cu toți tot de una gîndu au

fostă pătrunsă; apărarea și înălțarea poporului Român în sfera ei care el trăiau. Asăntu mîrîmîi deșpărtătoare au început a cădă, și asăntu în speranța viitorului, toți Românii sunt datori să depună semnal de amintire și de reconșăntă pe normintele fondării din erol lor. — Învingători sau martiri în luptele ce au luptat, el au cu toți dreptul la reconșăntă normintei întregu, pentru că prin lăcașul lor și mai nobila încă prin puterea analitica împlințată în sufletul poporului, el au lăcașu sau lucră de vîrșite, din care cu toți au dreptul să se întărească pentru viitoru. Omeniile cei mari a unui popor nu sunt ai deșăntu în care el fură alții și-și mărginească lucrarea; el sunt ai normintei întregu, pe cît rezonșă asăntu lină, pe cîtă se întărească asăntu obicioru, pe cîtă se întărească mai strînsă pasă de fire între sufletele omeniile. Ba el trecut chiar peste cereal poporului lor și devin binele întregu omeni.

Pe normintele lui Stefan cel Mare, pe astă amintire omeniilor întăroare, venim noi deci asăntu că erolăntu în una viitoru omos. Acosta jela de care atăreă tot lăcașul speranțelor noastre, trebuie să avem și lăcașu de a-lu spune în fața lumii, fără sfăla, fără înșăntu, cu deplănt încredere în dreptate și adevăru — în morală lucrărilor omeniile. Cîci fire-are oare, ce pîrîșă, ce asăntu poporă ce atăre au luptat, apoi atăre a sufletu, asăntu cînd își în avîntul pe călea propășirii, să se strivă la pîrîșu celu sfîntu? De am să fosta noi semăși numai a opiri cu pîrîștile noastre săvîrșite barbarilor și a la Mahometanșilor, ne am să stemu de pe fața plămîntului, odănt ce învîntăre acelu săvîrșiri, cu sîntu ce ne am să fosta împlințu normintu. Dar un a fosta asăntu; el după o lungă noapte și grele schingiri, pîrîșu și întăreșit și stătu lui, și noi lăcașu amu revenim la viață ce o putere nouă și plină de încredere în lăcașul viitoru. Avem oas putere, avem oas încredere, pentru că sufletul acestei pîrîi a omeniile ce se amestecă pe poporul Român încă nu și-a revîntăntu în lăcașu comara cuprîșăntu se sufletu. În adîncul lui se mișcă nouă armonii în sfera frumozului, nouă descoperiri în acelu adevărului, nouă tipuri de caracter ce trebuie să casă la lumina, să revîntăntu în amintirea omeniile. În acelu ferice interioru a căreia urmări stas încă asăntu în sîntu viitorului, sîc dreptul nostru la tralu,

îndreptăntia speranțelor ce se învîntă. Cîci asta e legu cea mare a naturii, care domosce astă în normintele de plămînt și viitoru cîntu și în normintele omeniile; că, fînare are dreptu la tralu și devalire, cît timp un a deșăntăre totă puterea de încredere cu care e învîntăre de voalnică lucră a naturii. O dată însă ce acosta s'a împlințu atăre trebuie să se se stîngă pentru totdeuna, lăcașu local liberu pentru alți sîntu. — *Finde el noi Românii încă nu amu deșăntăre totă cuprîșăntu nostru sufletu, avem dreptul de a tralu și puterea speră în viitoru.*

Dar să un credem că acosta legu ne asăntu gîndu de puterea una viitoru de propășire încă fără de mist a omos, fără de nici o sîntu, amu putu alunge la cîlu. Nu doară că împlințu asăntu a legilor morali, înșăntăntu alăntă de la vîntu omeniilor; căci precum e cu asăntușă că să sîntușim morală corpurilor cereșile, tot așa este de cu asăntușă a se căntăntu macar căntu de pîrîșu acelu a lucrărilor omeniile. Dar învîntăre devalire naturii și a omeniile este urătoare mare deosebită că, pe cîtăre legile naturii se împlințu cîntu și fără de alegere, deci totdeuna cu aceluși efect și în aceluși fel, acelu alu omeniile se împlințu prin mijlocu omeniile înșăntu care are puterea de a lura după elu să se contra lor. Cînd elu învîntă după cerințele legilor omeniile atăre împlințu lor se face sub formă bîndu, a fericiu, a propășirii; cînd elu învîntă în contra lor, atăre împlințu aceluși legi se face sub formă rîndu, a necoriciu, a deșăntăre. Libertăntu omosomă nu hotăreșu nicușu asăntu împlințu înșăntu a legilor; acosta merge de sine învîntă și normintăntu libertăntu omeniile cîntu învîntă putere care hotăreșu a sepe modulu împlințu acelu legi necoriciu ce lucră de viață mîndră sau de moarte schingiu-toare.

— *Popor! deci ce vrea să propășăcă — cîntu timp are încă putere de tralu — va trebui ce mîntu lui să casu a pîrîșu de înșăntăre lucrărilor el și reconșăntă cam trebuie elu să fînșăntăre pentru a sîc în armonie cu legile omeniile. El va trebui să-și pană totă sîntu pentru împlințu acelu ce va fi reconșăntă a fi de trebujă. —* Așăntușă sîntu și Mîntu lăcașu acosta modulu asăntușă a vîntu mai deplănt. Șăntu și puterea morală sîntu sîntu fericiu poporului. — Acosta sîntu bunari ce omni, poporul, poate a și

în agoni, urmează că de la cîlu atăre că să învîntă în adevăru pe călea propășirii și să-și căntu reconșăntă omeniile, precum tot de la cîlu atăre că vîntăntu în asăntușă și asăntușă se în asăntușă și deșăntăre să se uridă pe sîntu înșăntu. Pentru noi Românii — care începem abia a ne deșăntă — călea spre bine e ce atăre mai asăntușă cu cît scîntu lucrăre atăre de mîntușă din lucrăre omeniile întregu trecute și acelu cîntușăntu ce ne învîntăntu; car puterea morală atăre atăre de mîndră în multe pîrîi a istoriei noastre, strălușăntu în sufletu atăre de mîntușă ce acelu a unui Stefan, Mihai sau Horia și în sufletu tăntușăntu acelu ce se bîntu și pîrîșu impresăntu cu el — învîntă s'am areă deocă să se apropie de lăcașu acelu bunari pentru a sîntu în sufletu noastre în rîndușăntu lor cîntu bine-fînșăntu.

Ori cine sîntu deci în sîntu sau cuprîșăntu ce atăreșăntu mai putere deocă spre trebujăntu șăntu, poate dar să se bușăre asăntu învîntăre de gîndușăntu ce ne au adunat alos; cîci în învîntăreșăntu acosta în spece trecut, în sîntușăntu ce se împinge a învîntăre înșăntușăntu pe normintăntu unu barbata ce lăptă o viață întăroșă pentru poporul sau, și țărîc căntușăntu șăntușăntu noi asăntu în mare parte existență noastră înșăntu — în asta întăroșă, șăntu să atăre o creșăre a puterii morale în sufletul nostru, o mai mare mîntușăntu spre bine și adevăru, o mai mare sîntușăntu rîndu și a mîntușăntu. Ori care din cîntu ce deșăntușăntu sau de departe vor sîntu reconșăntu, ce analitica vîntușăntu de atăre va produce în sufletu bîntușăntu de stăntu de asăntu, se va vîdeu mai învîntă în cuprîșăntu sau, va voi mai mult și va lura mai mult. Tot acelu ce va sîntu în sîntu o agerime mai mare a sîntușăntu, o sîntușăntu mai mare a inimii, și va aduce asăntu, că prin mîntușăntu și țărîc spre binele obicioru e datură să se facă vîntușăntu de pîrîșăntu cu care firea lăcașu.

Cîci să sîntu droșă, omorâtă adunare! Nu totu poporulu învîntă deocă spre viață și propășire sa. Este în elu o parte activă, în mîntușăntu căntușăntu șăntușăntu poporului întregu. Ea lăcașu droșă spre propășire sau deșăntăre, după elemintu ce predomină în dîntu, celu bun sau celu rău, în lăcașu totdeuna, în lăcașu asăntușăntu la lumina el întăreșit. Cîntușăntu vîntușăntu unui popor predomină el mîntușăntu rîndu ce se învîntăreșăntu căntușăntu a umbra în lucrăre, sîntu

Români de pretutindeni

Serbarea a fost posibilă prin
contribuția financiară a mii de români

Lista de subscripțiune a ziarului
„CURIERUL DE IASSI.“
Pentru realizarea serbării de amintire la mormântul lui
„STEFAN CEL MARE“
care urmează a se ține în ziua de Sânta-Maria,
15 (27) Augustu anul 1870, la Monăstirea
Putna (Bucovina.)

	Lei.	Bani.
TECUCIU.		
D-nu Vasile Razo	22	70
” Capit. Theodor Șerbănescu	20	—
” Mihail Nicoleanu, (Colectante)	20	—
” N. P. Dimitriu	15	—
” Gheorghe Dimitrescu	10	86
” P. Ripeanu	10	—
” Dimitrie Popu	10	—
” Manolache Nicolau	5	—
” P. Nicolau	4	44
” Ghiță Popovici	4	—
” Alecu Vucitici	4	—
” Ghiță I. Radovici	4	—
” Nicu Cassu	4	—
” N. Condrachi	4	—
” Iorgu Vasiliu	4	—
” Leontin Pușcaru	3	35
” Vasile Ionescu	2	—
” Preotul Ioan Tichel	2	—
” Gheorghe Smeu	2	—
” Vasile Motoși	1	65
Primitu, Th. Balassan.	153	—

L I S T A
de subscriere a D-nei Elena Istrati, spre a se face o învâitoare decorativă a urnei ce se va depune pe mormântul lui „Stefan Cel Mare“.

	Lei vechi.	Par.
D-na Veronica Micle	62	20
” Victoria Alecsandrescu Ureche	37	—
” Eliza Roșu	37	—
” Emilia Gherghelu	37	—
” Elena Istrati	111	—
” Elena Marzescu	37	—
” Elena Manu	37	—
” Cleopatra Petit născută Stamati	37	—
” Maria Cuciureanu	37	—
” Artemisa Ianov.	62	20
” Smaranda Macri	37	—
” Paraschiva Savescu	37	—
” Aglae Tacu	37	—
” Casandra Hazu	18	20
” Maria Ionescu	18	20
D-ra Elena Cincă	37	—
D-na Elena Praja	15	25
” Angela	37	—
D-nu Pavel Paicu.	37	—
	769	25

Acesta este rezultatul listei de subscriere ce am deschis. Mulțumesc onor. persoane care au bine-voitu a contribui pentru această operă națională. *Liste parțiale de subscriere de la alte Doamne nu am primitu.* Banii i-amu espedritu Comitetului din Viena, precum probează chitanța Stațianei postale din Iassi, sub Nr. 75 din 21 Iulie.
Elena Istrati.

Liste de subscripție din diferite numere ale ziarului *Curierul de Iași*

Lista de subscripțiune a ziarului
„CURIERUL DE IASSI.“
Pentru realizarea serbării de amintire la mormântul lui
„STEFAN CEL MARE“
care urmează a se ține în ziua de Sânta-Maria,
15 (27) Augustu anul 1870, la Monăstirea
Putna (Bucovina.)

	Lei.	Bani.
I A S S I.		
(Urmare.)		
D-nu Constantin Balaișu	10	—
” Teodor Balaișu	10	—
” Costachi I. Mihailescu	4	44
<i>Dintre lucrătorii Tipografeii Junimea:</i>		
D-nu Alecsandru Abrahamfi	2	—
” Nicolae Gheorghiu	2	—
” Costantin Luchi	2	—
” Costachi Manoliu, (Botoșeneanu)	2	—
” Foca Zegrescu	2	—
” Dimitrie Anastasopolu	2	—
” Iancu Tufa	2	—
” Alecu Ivanovici	2	—
” Nicolae Grigorescu	2	—
(Va urma.)	42	44.
R O M A N.		
D-nu Ioan Manoliu	8	—
” Grigorie Roiu	6	—
” Vuolu Dornescu.	4	—
” Gheorghe Clopoțelu.	2	—
” Grigorie Bogza (colectante).	2	—
	22	—
Primitu, Th. Balassan.		

Mitropolitul Calinic Miclescu

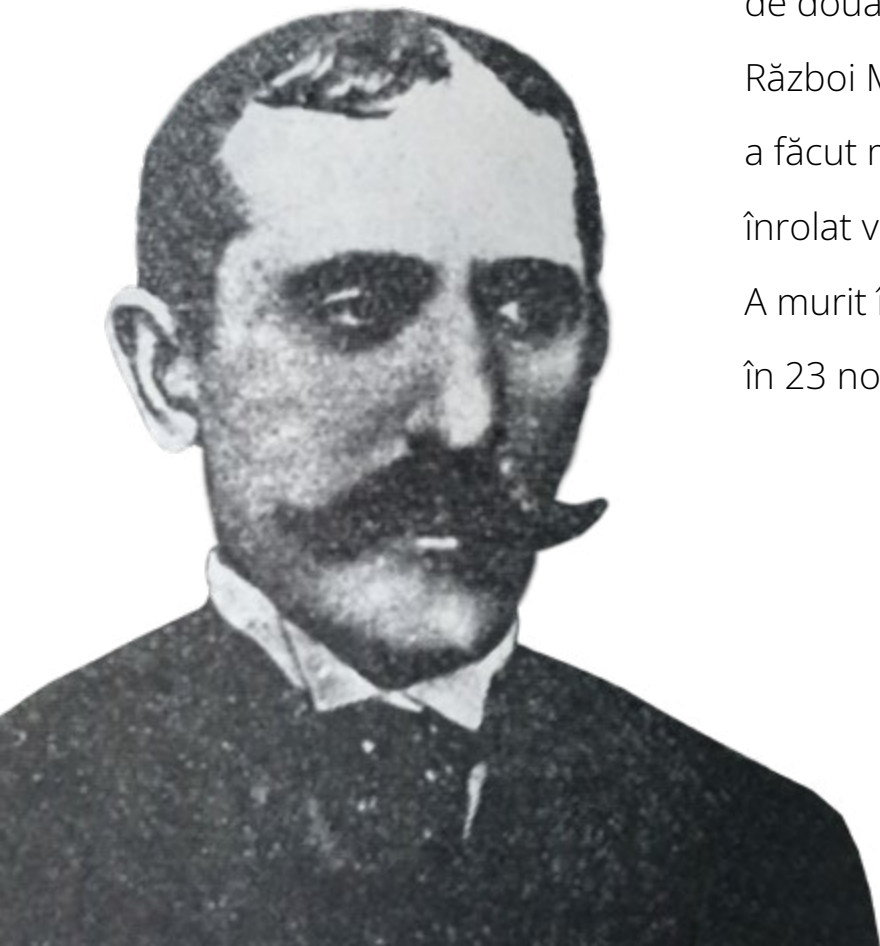
Mitropolit al Moldovei, viitor Mitropolit primat

Mitropolitul Calinic Miclescu al Moldovei a oferit una din cele mai mari sume de bani pentru organizarea Serbării.

În 1875, a fost ales Mitropolit primat. La București a înființat Facultatea de Teologie și a condus demersurile prin care Biserica Ortodoxă Română a fost recunoscută ca autocefală în 1885.

Gheorghe Donici, cel care a deschis lista de contribuții de la Bârlad, provenea dintr-o familie de boieri moldoveni. A participat la Războiul de Independență, fiind decorat de două ori. După începerea Primului Război Mondial, la vârsta de 67 de ani, a făcut mari eforturi și a obținut să fie înrolat voluntar în Armata Română. A murit în Șarja de la Robănești, în 23 noiembrie 1916.

Gheorghe Donici

Eroul voluntar de la 1916

Trăirea de la univ. de Iasi intrându-se la sediul de la 16 Ianuarie 1870 a responsa colegilor scl de la Viena, aprobându apelul lor. Tot la aceasta sedinta a alinat unii comitetu, pe care la îndreptata sa genarea tuturor afacerilor necesare.

Acesta Comitetu in sedinta de la 5 Aprilie anul curent, conform angajamentului sa a luat, a deschis mai multe liste de subscripțiuni, și luând deciziunea de a nu se mărgini numai pe lângă concursul tinerimii, a făcut sa circuleze mai multe liste de subscripțiune pînă aurabilii cetățeni. In urma acestei circulațiuni, de la începerea lor și pînă la 23 Iunie curenta esclusiv, s'a primitu un rezultat de 1279 lei v. 29 parale, care s'au încasata de la amatori d'ni studenți și d'ni cetățeni:

Subscrierile studenților.

Leii P.	Leii F.		
D. V. Galano	52	D. V. Chiru	12 20
M. Ionescu	37	A. Cristodulo	12 20
I. C. Belavici	37	N. V. Argenti	12 20
Mihail	37	P. Vidrighiu	12 20
L. Nicolae	19 34	I. Moga	12 20
G. Zora	18 34	M. Tomșianu	12 20
D. Cota	18 34	I. Balaban	12 20
V. Macosanu	18	D. Portia	12 20
A. Scarlat Navil	18	C. Enacu	10 20
G. Georgești	15 20	I. M. Ungureanu	9 15
S. Pano	15		

Subscrierile oșaz. Cetățen.

Leii P.	Leii F.		
D. Vasilie Gafencu	37	Dr. Max	37
A. Th. Bepan	37	Iacob Iana, s. Loc.	
P. Sasin	37	sa reg. V din gazu.	
L. Marinovici	37	de Iasi.	31 20
S. Brjescu	37	A. Gheorghiu	25
N. Gheoca	37	G. Donoschi	20
I. Cornat	37	G. A. Urechă	15 10
A. Georghin	37	Major A. Fetiso	15
D-na Elizabetha Bepan	37	C. S. Ștefănescu	12 20
Elena Gafencu	37	D. Alexandrescu	12
D. C. V. Gafencu	37	G. Gînger	10 20
D. Veniamin	37	I. Victor	5 14
Dr. Bano	37	Tier amoniu	12 24
T. C. Victor	37	E. S. Tăndar	6 12

Afară de acești s'au mai găsit in liste unele a doi studenți: *G. Bepan* și *I. Burada* din pecună cu sub scrierile de câte 2 parale și 1/2. D-lor prin aceasta au avut de scopu a ridicarea in modul cel mai necuviincios idea slutei și naționalei serbări de la mormentul lui „Stefanu cel Mare”. O timpore, o more!

Adăugându deci și aceste parale la suma de susu, Comitetul a subțrasu chestiunile făcute in numaru de 29 lei v. și 30 parale, rămîndu astfel cifra de 1260 L. v. restu curatu, care s'a și expedata comitetului central din Viena, pe lângă căștănu postală cu n-rul 367.

Deci subscrierii membri ai Comitetului studențesc de la Univ. de Iasi implinindu și misiunea lor, au erodut de carinața a da publicității socelele sale, mulțumindu din toată inima pentru bunăvoiața cu care listele in chestiune au fostu îndreptate de către mai mulți oș. cetățeni. Eor in deosebire erodetu de a soastra datorită a mulțimi oșezăbilor d'ni cetățeni: *I. Marinovici*, *P. Sasin* și *V. Gafencu* pentru concursul ce au datu Comitetului intru implinirea misiunii sale.

In fine sub semnăți roagă pe toți acei doamni cari aru ave ceva de observatu contra acestor dări de sumă, a se adresa la ori care din membrii Comitetului, spre a ise da erovenita satisfacțiune.

Data in sedinta extraordinară a Comitetului la 23 Iunie, 1870.

Președinte. V. Chiru. *Cassier.* A. Cristodulo. *Secretaru.* I. Bădescu.

Membri: C. Resu, G. Georgești.

Lista de subscripțiune a diarului „CURIERUL DE IASSI”
„STEFANU CEL MARE”
care aruncată a se face in ziua de Sînta-Maria, 15 (27) Augustu anul 1870, la Măonstirea Putna (Bucovina.)

	Lei. Ban.
P. S. S. Calinic Mitropolitul Moldovei	117 50.
D-nu Al. Dimitrie Ghica	47 —
„ Al. Bescoviță (farmacistu)	40 —
„ Vasile Adamachi	20 —
„ Teodor Vasiliu	20 —
„ Nicolae Ghica	19 75
„ C. G. Ciure	15 —
„ Th. Barada	14 —
„ Andrei Vizanti	12 —
„ I. Caragiani	12 —
„ N. Ch. Quintescu	11 75
„ St. Mandrea	11 75
„ Lasarachi Mihalachii	11 75
„ Const. A. Poliz	11 75
D-na Elena Zarifopola	11 75
D-ra Sofia Balassan	11 75
D-nu Cristachi Zamosen	11 75
„ Cristodulo Th. Massos	11 75
P. S. S. Arhieresc Iosif Bobulescu	10 —
Părintele Archimandrita Irimia Dârja	10 —
„ Al. Nicolae	10 —
D-nu C. V. Secuianu	10 —
„ Majoru Const. Langa	8 —
„ Gh. Haru	8 —
„ Scarlatu Pastia	8 —
„ Iorgu Al. Ghica	8 —
„ Nicolae Gheorghiu	6 7
„ Ioan Praja	6 3
„ Const. Stahi, (studentu.)	6 —
(Fa srazu.)	601 35

RUGĂMINTE.

Onor. Doamne care au formatu liste parțiale de subscriere pentru facerea copierăreii ursei ce se deșine pe mormentul lui Ștefanu Cel Mare, asmeoa și acelea care n'au apăsatu una a suberie, sunt rugate cu pînă la 12 Iuliu curentu, să binevoiască am' trimete listele și sumele adunate ceicare ar fi rezultatul spre a trimete banii Comitetului Centralu din Viena, odat tot asmeoa voia da prin acestu diaru și compta de banii ce au primitu și sumele persoanelor ce au suberie.

Elena Istrati.

SUPSCRIȚIUNE
PENTRU SERBAREA
STEFANU CELU MARE.
(la administrațiunea „Românul”)

Galap, 1871 Iuliu, 10.

D-lui redactore alu diarului ROMANULU.

Domnule redactore,

Alăturata sumă de lei 400, vă rogă se bine-voii a face se se trimedă destinațiunii sde, fiindu colectată de la persoanele notate aci, pentru a se întrebuița la serbarea ce este a se face la curdndu la măonstirea Putnei de lângă Sucova, la mormentulu D-lui Ștefanu-celu-Mare.

Dăndu acești publicității, vă rogă, se bine-voii a primi asigurarea deosebitet mele stime.

Michăiescu

L I S T A

de persoanele ce au suberie pentru serbarea ce se face la măonstirea Putnei de lângă Sucova la mormentulu D-lui Ștefanu-celu-Mare.

DD. George Mantu 20 fr., C. Pagoni 20, Colonelu D. Lecca 20, Căpitanu Dimitrescu comandantulu basimentulu Ștefanu-celu-Mare 20, N. Lungoseano 20, Radu Petrescu 10, M. Papadopolu, ingineru 10 Tacheano Popescu, doctoru 10, D. Dobrovici 10, I. H. Ianuși 10, I. Murgescu, căpitanu comandantulu basimentulu Romănia 10, P. Ene 10, I. Crujescu 10, I. Teodorescu 10, Sgrumala 10, Caraghiozogliu 10, Colonelu N. Demetrescu 5, Majoru M. Holbanu 5, Căpitanu I. Michăiescu 5, Căpitanu E. Ullescu 5, Doctoru Staurescu 5, Căpitanu D. Dimitrescu 5, Locot. Crătucescu 5, Locot. Tănăscu 5, R. Scribanu 5, Ilie Decianu 5, E. Atanasiu 5, N. Hagi Gheorghe 5, Colonelu Cuceu 5, Sub. locot. Iulius Miller 5, Basile Tatoriciu 5, N. Hagi Nicolae 5, I. Panaitescu 5, G. Michăiescu 5, M. V. Ionescu 5, I. G. Ionescu 5, M. Draghicescu 5, E. Staocek 5, G. Fratoșetenu 5, A. Caraman 5, M. Melencovici 4, 40 b. C. Cișman 4, D. More 4, D. Teodorides 4, Enachiescu 4, Culoșu 4, H. Ionescu 4, Hristovici 4, C. Robescu 3, C. Grigorescu 3, N. Gavrilescu 3, D. Macri 3, 74 b. I. Varlam 3, I. Racovița 2, D. Bușilă 2, V. Urianu 2, G. Paraschivescu 2, G. Pastia 1, 20, I. Chiru 1, D. Stoianescu 1, V. Crețu 1, N. Ionescu 1, C. Michăiescu. 3, 66.

Totale lei. . . 400

Lista de subscripțiune a ziarului
„CURIERUL DE IASSI“
Pentru realizarea serbării de amintire la mormântul lui
„STEFAN CEL MARE“
care urmează a se ține în ziua de Sânta-Maria,
15 (27) August anul 1870, la Mănăstirea
Putna (Bucovina.)

IASSI.	
(Urmas.)	
	Lei. Banl.
D-na Petru Campianu	11 75
„ Nicolae Clătinoșu, (barbieru.)	11 75
„ Dimitrie Zamfirescu	10 —
„ Capit. Ioan Sion	6 —
Părintele Archim. C. Malsinescu	4 —
D-na M. Stancu	4 —
„ Mariso	4 —
„ Th. Galți	4 —
„ Sofianu Cost.	4 —
„ M. Neimann	4 —
„ N. Papadopolu	4 1
„ N. Macarescu	4 —
„ A. Mihail	4 —
„ L. Libratici	4 —
„ D. Antonescu	3 —
„ Leon Ludvig	3 —
Părintele Gavril Ursu	2 70
Archidiaconu N. A.	2 —
D-na Cost. Ciudiniu	2 —
„ Vasilie Grossu (studentu)	2 —
„ Dimitrie Costeanu, idem	2 —
„ I. Damascu	2 —
„ Mateiu Halanga	2 —
Iconomul Gh. A. Nemțanu	1 33
D-na Harie Hșanu, profes.	1 —
„ Gh. T. Măndrea	1 —
„ N. N. N. N. N.	31 72
(Va urma.)	135 26.

Berladu.

D-na Gh. Denici	11 75
„ Hristea C. Nica	11 75
„ Iordachi Obreja	11 75
„ Iordachi Romanu	11 75
„ Cost. Stoinescu și N. Dimitriu	11 75
„ Cost. Mago	10 —
„ Capit. Tantu	10 —
„ St. Dobrovici	10 —
„ P. Chenciu (profes.)	10 —
„ St. Neago idem	10 —
„ Gh. V. Valesco	10 —
„ Dr. Codrescu	10 —
„ P. Armascu, avocat	10 —
„ Stroe Beloscu	10 —
„ T. Ursulescu	10 —
„ N. Macarie	10 —
„ Panaito Goiu	8 —
„ Gh. Popovici	5 —
„ N. I. Bujuranu	5 —
„ Gh. Grimbișescu, profesora	5 —
Iconomul Gh. Avram	4 44
D-na M. Leon	4 44
„ Pavel Filibiliu	4 —
Diaconu Gh. Albu	4 —
D-na Nița Corbia	4 —
„ Gr. Stamatescu	4 —
„ Sterianu Nicolau	4 —
„ Costin Vasiliu	4 —
„ D. Munteanu	4 —
„ Ioan Popescu	4 —
„ D. I. Motiote	4 —
„ N. Ioan	4 —
„ Vasile Măteia	4 —
„ St. Gheorghiu	4 —
„ Capit. N. Ionescu	4 —
„ Ioan Antonescu	4 —
„ V. Campianu	4 —
„ I. Th. Farta	4 —
„ Scarlatu Boa	4 —
Totala	268 63.

Primita, Tă. Balassan.

Lista de subscripțiune a ziarului
„CURIERUL DE IASSI“
Pentru realizarea serbării de amintire la mormântul lui
„STEFAN CEL MARE“
care urmează a se ține în ziua de Sânta-Maria
15 (27) August anul 1870, la Mănăstirea
Putna (Bucovina.)

IASSI.	
(Urmas.)	
	Lei. Banl.
D-na C. G. Popescu, (avocata)	20 —
„ Dimitrie Gherghela	11 75
„ Teodor Christodalo	5 —
„ D. Cariadi	4 50
„ G. C. Stamati	4 24
„ Dr. M. Popescu	4 —
„ C. Baptista	4 —
„ C. Macedona	4 —
„ M. Christinescu	4 —
„ E. Mazlănu	4 —
„ P. Buciacov	4 —
„ C. Niculaidi	4 —
„ Solomon Zarafu	4 —
D-ra Olga Savinescu	4 —
D-na I. Ianoli	3 —
„ St. Dobrescu	3 —
„ Cociu	3 —
„ G. Dimitriu	3 —
„ Sărta	3 —
„ Beren Vecaler	2 —
„ A. Dabija	2 —
„ C. Thighiesanu	1 34
(Va urma.)	101 83.

VASLUI
(Lista Cisteriei.)

D-na Gh. Vizanti	11 75
„ Isr. Chirșu	11 75
„ Major Theodor Casaciu	8 —
„ N. Rieșanu	8 —
„ P. Malcoriu	6 —
„ I. Latifu	5 —
„ Dimitrie Cumpănescu	4 50
„ M. Alessandrescu	4 —
„ I. A. Dimitriu	4 —
„ M. Halanga	4 —
„ A. Manteanu	4 —
„ Gh. Mironescu	4 —
„ A. D. Raico	4 —
Părintele Iconomul St. Onu	4 —
„ Constantin Focșa	4 —
Diaconu Gherasim Ștefănescu	4 —
D-na N. Sava	3 —
„ P. Tîmbuleschi	3 —
„ N. Gheorghiu	3 —
„ Dimitrie Gălșcă	2 —
„ Al. Theodorcu	2 —
„ Al. I. Handoca	2 —
„ Iancu Costinescu	2 —
Totala	108 —

Primita, Tă. Balassan.

NB. Lista publicată în Nr. trecut era a Prefecturii județului Berladu.

SUBSCRIPTIUNE
PENTRU SERBAREA
STEFANU CELU MARE.
De la persoanele publicate în No. 102
și 103 din *Telegrafulu*, a mai încursu
suma de 24 lei.

COMITATELUL CENTRALE
pentru
SERBAREA DE LA PUTNA.

Pentru serbarea în memoria eroului
Stefan cel Mare comitatul a primită
până azi 29 Iuliu (14 August) următoarele sume: 84 fl. v. a și 6 taleri.

De la oșpeții băilor din Zizin cu cuvintele „mai bine mai târziu de câtă nici-nă-dată“, prin domniul C. A. Chrisoscolec, 50 fl. v. a. și anume: dd. C. A. Chrisoscolec 3 fl. 20 kr., Christoforu Tabacovici 5 fl., I. Smeș 1 fl., P. Georgiade 3 fl., N. Păcliașu 4 fl., Lazăr Zădăricu 1 fl., I. Vlahu 1 fl., G. Brătescu 1 fl., G. Gaudi 80 kr., M. N. Mihăescu 1 fl., 50 kr., C. Râmnicu 1 fl., Anast. Rudu 2 fl., Al. Cair 1 fl., D-na Maria Cair 50 kr., Al. Buteulescu 1 fl. 50 kr., I. Dragomirescu 1 fl., A. M. Seredănu 1 fl., G. Toșilescu 1 fl., A. Rocarescu 1 fl., N. Abramovici 50 kr., I. Șuşanu 2 fl., A. Vepanu 2 fl., Ant. A. Parascchia 2 fl., G. R. Georgiu 2 fl., S. Toma 2 fl., C. M. Aghemu 2 fl., I. Filipescu 1 fl., A. S. Zaharia 1 fl., Ant. Tabacovici 1 fl., A. Melidon 2 fl., B. Cătăria 1 fl.

De la onorab. comitatul din București 620 franci.

De la domna Alexandrina Haralambu din Craiova 15 napoleoni schimbați cu 146 fl. 46 kr. v. a.

De la d-lă G. Crăciunescu din Arad uă colectă de 13 fl.

De la domniul V. Popescu din Sibiu uă colectă de 23 fl. v. a.

Suma totale: 316 fl. 40 kr. v. a., 620 franci, 6 taleri.

Exprimându-ne mulțămirea noastră către dd. contribuitorii, rugăm pe toți aceia care ne-au anunțat pînă acumă că uă sume strinse, se bine-voiescă a le înainta către comitatul supt adresa de pînă acumă: (Pamfilu Danu, juristă. Cernăuți.)

Cernăuți, 11 August, 1871, No. 105.

Președinte, **Ionu Slaviciu**
Casiarū, **Pamfilu Danu**
Secretarū, **V. Morariu**.

Continuitatea unui ideal

Serbări naționale la Putna

In 15 august 1871, sub inspirația Serbării de la Putna, au avut loc manifestări aniversare și la București, Iași, Bârlad, Vaslui, Craiova, Blaj. Mai mult decât atât, în anii următori, ea a fost receptată pe plan național ca Prima Serbare a Românilor de Pretutindeni – un act pregătit și prevestitor al Marii Uniri din 1918 – și a devenit un model pentru alte serbări.

Astfel, participanții din 1871 au transmis generațiilor viitoare chemarea spre unitatea în Dumnezeu, așa cum și ei au primit-o, cu inimi deschise, de la Sfântul Ștefan cel Mare și de la alți strămoși care și-au sfințit viața. Câteva repere despre alte Serbări la Putna aruncă o lumină asupra modului în care a crescut sămânța de la 1871.

În 2 iulie 1904 s-au împlinit 400 de ani de la trecerea la cele veșnice a Sfântului Ștefan cel Mare. Românii din provinciile din afara țării resimțeau din ce în ce mai intens nevoia de afirmare a identității românești și, în forme culturale mai ales, de unitate cu țara mamă. În același timp, Regatul României căuta modalități de a se afirma ca stat în spațiul european, resursele cele mai importante fiind identitatea istorică și educația. Ca și în 1871, aniversarea din 1904 era un prilej real de manifestare a identității și a aspirațiilor: Ștefan cel Mare era o personalitate de necontestat, fiind capabil să unească în jurul lui pe românii de pretutindeni. Totodată, oferea un model de statut internațional și personifica idealul de dezvoltare și progres, epoca sa fiind epoca de aur a românilor.

Nici în 1904, Putna, locul unde Sfântul Ștefan își alesese mormântul, și Bucovina nu erau în Regatul României, ci în Imperiul Austro-Ungar. De aceea, aici, cei 400 de ani aveau o semnificație în plus, iar serbarea o miză și mai mare.

Studentii români de la Budapesta au luat primii inițiativa serbării și i-au contactat pe studenții români din Cernăuți. Aceștia alcătuiesc un Comitet central executiv, având ca președinte pe George Tofan, și, la 1 martie 1904, adresează un apel studenților români din toate centrele universitare europene: „Patru secole au trecut de când zidurile Mănăstirii Putna au primit trupul celui mai mare erou al românilor, al cărui geniu a făcut mica Moldovă, în decurs de o jumătate de secol, o fortăreață neînvingătoare, de care se sfârâmau oștirile țărilor vecine. Din Suceava a cârmuit Ștefan cel Mare numai Moldova, din Putna geniuul său conduce întreaga românie”.

1904

Portretul Sfântului Ștefan cel Mare pictat de Costin Petrescu

Coroana de lauri depusă la mormântul Sfântului Ștefan cel Mare de româncele bucovinene în cadrul serbării din 1904. Detaliu

George Tofan, „sufletul” serbării, anunță că la Putna va avea loc o serbare pentru că „de la mormântul lui Ștefan peregrinul nu soarbe doar mângâiere sufletească, el ia cu sine, ca un dar neprețuit, entuziasm, speranță și încredere în mărirea neamului său. Spiritul său este viu, el veghează pururi asupra noastră. Ștefan Vodă este, și va rămâne în veci, întruparea strălucitului ideal al Românismlui. Douăsprezece milioane de români sărută, în gând și în faptă, lespede sub care odihnește un Erou. Ștefan doarme, iar un neam visează”. Serbarea urma a fi „o sărbătoare generală și comună a tuturor românilor. Frontierele ce astăzi ne separă, ca niște ziduri puternice, stat de stat, vor dispărea înaintea acestei grandioase și mărețe serbări”. Cu sprijinul starețului Teofil Patraș, 20.000 de oameni au fost prezenți la Putna în 3 iulie 1904, într-un entuziasm care îi cuprinsese până și pe românii din America, ce au trimis telegrame de adeziune.

În Regatul României, cu acordul Regelui Carol I, Ministrul Instrucțiunii

Publice și Cultelor, Spiru Haret, a organizat serbări școlare și populare în toată țara, de o amploare nemaîntâlnită. Pis-

cul Serbării a fost la București, unde un cortegiu istoric, cu costume realizate după schițele lui Costin Petrescu, a defilat prin oraș, iar oamenii s-au rugat la o replică din lemn a camerei mormintelor cu mormântul Sfântului Ștefan cel Mare, așezată în Piața Victoriei. În cadrul manifestărilor, N. Iorga va tipări *Istoria lui Ștefan cel Mare povestită neamului românesc*, unde îl numește pe voievod „puternicul împărat senin al românimii”.

1926

Unirea politică din 1918 nu a adus în mod automat unitatea sufletească și nici siguranța trăinicieii unirii. Cei care au fost conștienți că Marea Unire a fost un dar de la Dumnezeu și o încununare a multor jertfe de veacuri erau preocupați cum să continue construirea unității. Arma principală era văzută în continuare a fi cultura, așa cum menționa, în 1927, un raport al Societății academice „Junimea” din Cernăuți: „Pământul țării românești, întregit prin mari jertfe, trebuie apărat. Arma noastră este cultura. Tăria hotarelor depinde de tăria sufletelor care le apără”.

În 1926, Cercul studențesc „Arboroasa” a decis aniversarea Serbării din 1871 la Mănăstirea Putna. Președintele asociației era Teodosie Popescu, originar din Dâmbovița, fost voluntar în lupta de la Mărășești, student la

Teologie la Cernăuți. În Apelul făcut public, el scrie: „În amintirea celei dintâi serbări a românilor de pretutindeni și a celui dintâi congres studențesc, chemăm pe toți bunii români, din toate unghiurile țării, să vină la Putna, în ziua de 8 august” și anunță că va fi ridicat un bust al lui Mihai Eminescu în curtea mănăstirii.

Serbarea a fost patronată de Principesa Ileana – fiica cea mai mică a familiei regale, deopotrivă activă în rândul tinerilor și cu adânci sentimente patriotice și de credință – și a fost împodobită de manifestările Societăților arcășești și de implicarea Mitropolitului Nectarie Cotlarciuc și a starețului Grigorie Volcinschi.

Laurii comemorativi așezați de Societatea „Arboroasa” pe mormântul lui Ștefan cel Mare în 1926

Inaugurarea bustului lui Mihai Eminescu, realizat de Oscar Han, în incinta mănăstirii

În istoria Serbărilor de la Putna, cea din 1957 a fost cea mai restrânsă, ca urmare a represiunii identității istorice și religioase a românilor de către regimul comunist. Ea fost menită să aniverseze 500 de ani de la urcarea pe tronul Moldovei a lui Ștefan cel Mare, urmând a se desfășura în 12 aprilie 1957. Și în cazul acestei serbări, studenții și mănăstirea au încercat să colaboreze pentru buna desfășurare a manifestărilor aniversare.

În 12–13 aprilie, la Universitatea din Iași a avut loc o aniversare constând într-o manifestare științifică, la care au participat și studenți din București și din Cluj. Pe 12 aprilie 1957, obștea mănăstirii a săvârșit la Putna o slujbă de pomenire a domnitorului, orice eveniment public fiind interzis de autorități. În ziua de 14 aprilie, era prevăzut un mare pelerinaj studentesc la Putna, dar Securitatea a micșorat numărul participanților, limitând posibilitatea transportului cu trenul, și a anulat programul artistic pe care Ansamblul studentesc ieșean urma să-l susțină în comună. Vizita participanților s-a desfășurat în tăcere: „Când am ajuns la Putna, câțiva preoți ne-au comunicat că toate pădurile din jur sunt înțesate cu soldați înarmați.” Niciun cadru didactic și niciun student, atât din Iași, cât și din alte centre universitare, nu au avut voie să vorbească în public.

În iulie 1958, Tribunalul Militar i-a condamnat la închisoare, între 8 și 10 ani, pe cei patru studenți inițiatori, Aurelian I. Popescu, Alexandru Zub, Dumitru Vacariu și Mihalache Brudiu. Starețul Dosoftei Murariu a fost mutat din mănăstire, iar ulterior a fost închis. Se dovedea, încă o dată, că, așa cum spunea Dan Hăulică, drumul spre Putna este „un itinerar către sinele culturii noastre și către sinele ființei românești, semănat uneori cu sacrificii”.

1957

Bustul lui Ștefan cel Mare realizat de Oscar Han în 1955

1966

Serbarea câmpenească

La mijlocul anilor '60, regimul comunist a manifestat o oarecare deschidere. Aniversarea a 500 de ani de la începerea zidirii Mănăstirii Putna în 10 iulie 1466 a putut fi celebrată în spațiul public, dar fără a putea cuprinde în ea, simultan, aspectul național și pe cel religios. Ca urmare, a avut două componente, una religioasă și una seculară. Serbarea religioasă a avut loc duminică, 3 iulie 1966. Au participat reprezentanți de la toate mănăstirile din Moldova. La biserică s-a făcut pomenirea lui Ștefan cel Mare, condusă de Mitropolitul Iustin Moiescu. Al doilea moment a fost în 10 iulie 1966 și a constat în câteva luări de cuvânt și o mare serbare câmpenească, la care au participat zeci de mii de oameni.

Împlinirea a 125 de ani de la Serbarea de la Putna din 1871 a fost marcată de către organizatorii Colocviului Național Studentesc „Mihai Eminescu”, ediția a XXII-a, în ziua hramului mănăstirii, 15 august.

Organizatori au fost profesorul Dumitru Irimia de la Universitatea din Iași, alături de profesori de la Universitățile din Timișoara și din Suceava, de profesori de la Botoșani și Alba Iulia și de studenți ieșeni.

Participanții au adus o urnă purtând inscripția: „«Numai poetul / Ca păsări ce zboară / Deasupra valurilor / Trece peste nemărginirea timpului...» (Mihai Eminescu). Colocviul Național Studentesc «Mihai Eminescu», ediția a XXII-a, 1996, Iași”.

Studenții prezenți au depus coroane de stejar la bustul lui Eminescu din incinta mănăstirii și la mormântul Sfântului Ștefan cel Mare.

În timpul Sfintei Liturghii, Preafericitul Părinte Patriarh Daniel, pe atunci Mitropolit al Moldovei și Bucovinei, și Înaltpreasfințitul Părinte Pimen, Arhiepiscopul Sucevei și Rădăuților, au sfințit urna adusă de studenți.

În această urnă s-a pus pământul adus de la mormintele principalilor participanți la Serbarea din 1871, de la mormintele lui Lucian Blaga și Alexei Mateevici, Aron Pumnul și Eudoxiu Hurmuzachi, de la Soroca și Zaim, de la Blaj și Alba Iulia. Apoi, noua urnă și cea de la 1871 au fost așezate pe mormântul Sfântului Ștefan cel Mare.

1996

Urna adusă la Serbarea din 1996

Serbarea din 2 iulie 2004 a fost prilejuită de împlinirea a 500 de ani de la adormirea Sfântului Ștefan cel Mare. În chip de recunoștință, obștea a dorit ca în această zi mănăstirea să fie aflată în strai înnoit, de sărbătoare. Pentru aceasta, încă din anul 2001 s-a hotărât începerea mai multor lucrări pregătitoare: pictarea bisericii voievodale, restaurarea catapetesmei, reorganizarea muzeului, lucrări de întreținere la biserică, paraclis și incintă, procurarea obiectelor liturgice necesare unei mari sărbători, editarea unor volume închinat lui Ștefan cel Mare. Cu sprijinul profesorilor Ștefan S. Gorovei și Maria Magdalena Székely de la Universitatea din Iași, la mănăstire a fost înființat Centrul de Cercetare și Documentare „Ștefan cel Mare”, care are două direcții principale de studiu: istoria lui Ștefan cel Mare și istoria Mănăstirii Putna. Ziua de 2 iulie este ziua Marii Sărbători – 500 de ani de la trecerea la cele veșnice a Sfântului Voievod Ștefan cel Mare. Ca o recunoaștere a rodniciei jertfei sale pentru Biserică, 36 dintre membrii Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române participă la slujba Sfintei Liturghii, cinstindu-l pe cel care nu a avut odihnă întru apărarea credinței. Ierarhi, preoți și diaconi – cu toții au fost 154 de slujitori la Sfântul Altar. Marea Sărbătoare a fost marcată de pelerinajul unui grup de circa 600 de studenți, realizat de Asociația Studenților Creștini Ortodocși Români și de Liga Tinerilor Creștini Ortodocși Români. Din partea studenților, principalul organizator a fost ASCOR București, președinte fiind studentul Adrian Vatamanu, iar preot îndrumător fiind părintele Vasile Gavrilă. Din partea mănăstirii, alături de părintele stareț, arhimandritul Melchisedec Velnic, un mare sprijin l-a acordat părintele Ionel Maloș,

2004

Pelerinajul studenților cu icoana Adormirii Sfântului Ștefan cel Mare

protopop de Rădăuți. În săptămânile dinaintea pelerinajului, delegațiile au luat pământ dintr-un loc simbolic al regiunii fiecăreia. În București, pământul a fost luat din Piața Universității, de la crucile ridicate întru pomenirea eroilor uciși în Revoluția din decembrie 1989.

Pelerinajul a început pe 29 iunie, cu Sfânta Liturghie de sărbătoarea Sfinților Apostoli, la Cetatea de Scaun a Sucevei. Studenții au plecat pe jos, purtând icoana Adormirii Sfântului Ștefan, spre Putna.

Pe 2 iulie, la Sfânta Liturghie, Părintele Patriarh Teoctist a slujit alături de Preafericitul Sava, Mitropolit al Varșoviei și al întregii Polonii, Înaltpreasfințitul Ghenadios, Mitropolit de Sassima, delegatul Patriarhiei Ecumenice, și alți 32 de arhieri români, înconjurați de un sobor de preoți și diaconi. Au fost în total 154 de slujitori, printre care și clerici din Basarabia și din nordul Bucovinei. Alături de preoții lor, au venit românii din satele din apropierea graniței, cu străvechi legături cu Putna: din Crasna, Hliboca, Storojineț, Voloca, Cernăuți. La ora 23, torțe ale recunoștinței, purtate de studenții participanți la pelerinaj și de elevii de la Colegiul Național Militar „Ștefan cel Mare” Câmpulung Moldovenesc, se aprind pe Dealul Crucii, luminând întreaga zonă cu numele „ȘTEFAN” și, deasupra acestuia, o cruce. Apoi au coborât dealul și, străbătând satul Putna, au intrat pe porțile mănăstirii, în sunetul clopotelor. Arhiepiscopul Pimen a binecuvântat pământul adus.

Aceasta a fost Marea Sărbătoare – o chemare la mărturisirea credinței în Domnul Iisus Hristos, adevăratul nostru Dumnezeu și la cinstirea „strămoșului cuminte”, care ieri a luptat pentru ca noi, astăzi, să putem mărturisi.

Studentii cu torțele aprinse înconjoară biserica voievodală

În 2006, în urma unui concurs televizat, Sfântul Ștefan a fost declarat „Cel mai mare român”, așa cum îl numiseră Nicolae Iorga și Spiru Haret în 1904. Anul 2007 a adus împlinirea a 550 de ani de la urcarea pe tronul Moldovei a Sfântului Ștefan. Pelerinajul la mănăstire al tinerilor a continuat și, după numai trei ani, o altă generație de studenți, înflăcărată de amintirea serbării din 2004, a dorit să reitereze drumul către Putna. Ajunși la Putna, în seara zilei de 1 iulie, studenții au oferit mănăstirii o frumoasă urnă de argint.

În rugăciune către voievod și către Cel ce i-a dăruit coroana Moldovei, pe 2 iulie 2007 s-a săvârșit Sfânta Liturghie, de către un impresionant sobor de preoți, avându-l ca întâistător pe Mitropolitul Daniel al Moldovei, alături de Arhiepiscopul Pimen al Sucevei și Rădăuților și Preasfințitul Ioachim Băcăuanul. Au fost prezenți peste două mii de creștini. Apoi, în seara zilei de 2 iulie 2007, studenții au urcat Dealul Crucii și au scris, cu torțele pe care le purtau în mâini, numele domnitorului, „ȘTEFAN”. La coborârea de pe deal, au înconjurat biserica voievodală.

Gândurile participanților consună cu cele ale participanților de la fiecare serbare de până atunci: ASCOR București: „Pelerinajul studenților la Putna – momente de înălțare, de recuperare a unui trecut glorios, vitejesc, sfânt și drept”. ASCOR Chișinău: „Membrii ASCOR Basarabia aduc un mesaj de dragoste și înfrățire pentru românii de pretutindeni, cu ocazia a 550 de ani de la urcarea pe tron a Voievodului Ștefan cel Mare al Moldovei. Suntem bucuroși că ne-am întors aici la trei ani de la Drumul Crucii!” – o referire la faptul că unii dintre ei au mers pe jos, cu o cruce, în 2004, de la Chișinău la Putna și înapoi.

2007

Studentii aducând urna comemorativă de la 2007

De ce să nu ne vedem la Putna, la 140 de ani de la Primul Congres, pentru a-i cinsti pe cei care au fost, pentru a ne gândi la prezent și pentru a formula o viziune pentru viitor? – a fost întrebarea profesorului universitar Dumitru Daba din Timișoara pentru Liga Studenților Români din Străinătate (LSRS), în ianuarie 2010. Așa a luat naștere proiectul „România Jună. Înainte! Împreună!”, cu două etape: Forumul România Jună și Congresul România Jună.

Forumul România Jună a fost organizat de LSRS cu sprijinul Băncii Naționale a României, în 12–14 august, la București. Au participat peste 300 de studenți și absolvenți români din țară și din străinătate.

Congresul aniversar a avut loc în 15 august, la Putna. Alături de studenți au fost Preasfințitul Varlaam Ploieșteanul, delegatul Părintelui Patriarh Daniel, Arhiepiscopul Pimen al Sucevei și Rădăuților, părintele stareț și obștea mănăstirii. În mesajul său, Părintele Patriarh Daniel a prezentat semnificația duhovnicească a Serbării: „Pelerinajul tinerilor români din străinătate la Sfânta Mănăstire Putna este o sfințire a unității românești de cuget și simțire”.

Președintele LSRS, Sebastian Burduja, a vorbit despre continuitatea dintre aspirațiile studenților din 1871, respectiv 2011: „Prin unitate, idealism, competență, încredere și efort continuu acea generație a pus treptat bazele Statului Român modern, făcând posibile momentele esențiale: 1877, câștigarea Independenței, 1918, Marea Unire. Fără a îndrăzni să ne ridicăm la înălțimea faptelor înaintașilor, susținem că un nou moment Putna 1871, adaptat contextului actual, modern și democratic, este absolut necesar în contextul unor schimbări profunde în plan național și mondial”.

2011

Studenti și clerici, fotografie după încheierea Serbării

Continuitatea unui ideal

Împărăția
cerurilor este
asemenea
unei semințe
de muștar

Ce a gândit Mihai Eminescu, sufletul serbării, despre ce s-a întâmplat la Putna? Ce a gândit starețul Arcadie Ciupercovici despre cele petrecute în mănăstirea pe care o păstorea? Crâmpoie esențiale din gândurile lor sunt consemnate și ele sunt fundamentele pentru a descifra semnificația Serbării de la Putna din 1871.

Teodor Ștefanelli este cel care a redat în scris opinia lui Eminescu după încheierea Serbării: „Cel mai important lucru pentru Eminescu era însă rezultatul moral al serbării. Se va ridica – așa argumenta el – se va ridica simțul național, aproape adormit până acum, și va lua alt avânt, iar studenții ce au sosit din toate părțile și au făcut cunoștință și legături de prietenie între dânșii vor lua cu sine impresii neșterse și vor fi pe vremuri propagatorii cei mai zeloși ai ideii că, lucrând uniți și conduși de același ideal, vor contribui la deșteptarea și mărirea neamului lor în provinciile de unde se trag.

A luat și atâta amar de inteligență parte la serbare, tot bărbați marcați, din toate țările locuite de români. Și ei s-au cunoscut mai de aproape. Și între dânșii a urmat un schimb de vederi. Și ei s-au apropiat, în simțirile lor, unii de alții, și nu se poate ca acest fapt să nu influențeze activitatea lor publică și

să nu aibă urmări binefăcătoare pentru neamul întreg. Studenți, popor și inteligență au văzut, au simțit și au înțeles cu toții că hotarele nu pot împiedeca manifestările entuziaste ale unui popor pentru o idee pe care a urmărit-o și Serbarea de la Putna. Deși despărțiți prin hotare politice, toți știu că sunt unul și același neam, și această convingere va mări puterea de rezistență și îi va oțeli în lupta pentru neam, lege și țară”.

Acestea sunt gândurile lui Eminescu.

Gândurile starețului Arcadie Ciupercovici le citim în cele trei însemnări de pe crucea pe care a ridicat-o în amintirea Serbării în incinta mănăstirii.

Menționând în inscripția dedicatorie că Serbarea a fost organizată de studenți, el asumă că a fost o lucrare după voia lui Dumnezeu.

Al doilea text este o poezie despre odihna Sfântului Ștefan în Împărăția lui Dumnezeu, încheiată cu un îndemn al îngerilor și al sfinților: „Precum în cuget și simțire, / Uniți-vă și-n dumnezeire”. Este o întărire a motto-ului Serbării, „Uniți în cugete, uniți în Dumnezeu” – preluat din *Deșteaptă-te, române*, întrucât cine adună cu Dumnezeu, adună cu adevărat, iar cine nu adună cu Dumnezeu, până la urmă va risipi.

Al treilea text este: „Împărăția cerurilor este asemenea grăuntelui de muștar pe care, luându-l, omul l-a semănat în țarina sa (Evanghelia de la Matei, 13, 31)”. Prin aceste cuvinte se arată că ceea ce au făcut studenții este ca un grăunte de muștar care va rodi; duhul unității culturale, adumbrat de lucrarea lui Dumnezeu, va ajuta poporul român să crească unitatea și identitatea românească, dar nu oricum, ci pentru Împărăția lui Dumnezeu.

Crucea ridicată în incinta mănăstirii.
Inscripția dedicatorie este: „Cruce
monumentală, zidită cu cheltuiala
preacuviosului arhimandrit și
egumen al Sfintei Monastiri Putna,
Arcadie Ciupercovici, cu ocaziunea
serbării jubileului de 400 de ani,
aranjat de Junimea Română în
memoria eroului Ștefan cel Mare, la
15 august 1871”.

La poalele Carpaților
Afli un vechi mormânt
Unde doarme eroul Românilor,
Ștefan, un Domn Sfânt.

Părinții sfinți îl păzesc
Și prin rugă cu dor șoptesc:
„Precum în cuget și simțire,
Uniți-vă și-n Dumnezeire”.

Poezie înscrisă pe Crucea ridicată de starețul Arcadie Ciupercovici
în amintirea Serbării din 1871

Cuprins

† DANIEL, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, <i>Binecuvântare</i>	5
Ioan Aurel Pop, <i>Prinos de recunoștință</i>	8
Continuitatea unui ideal	16
Darurile serbării	46
Oamenii serbării	80
Serbări naționale la Putna	124
Împărăția cerurilor este asemenea unei semințe de muștar	146

